

TARTU ÜLIKOOL
FILOSOOFIA TEADUSKOND
Germaani-romaani filoloogia osakond

Mariko Veldi

EESTI-INGLISE TEEDE JA TÄNAVATE SÕNASTIK

Magistriprojekt

Juhendajad: lektor Reeli Torn ja
Aleksander Kaldas (Maanteeamet)

TARTU 2005

SISUKORD

SISUKORD.....	2
SISSEJUHATUS	3
TÄHELEPANEKUD JA PROBLEEMID	4
TEEDE- JA LIIKLUSSÕNASTIKE ANALÜÜS	7
SÕNASTIKU LÜHIÜLEVAADE.....	17
EESTI-INGLISE TEEDE JA TÄNAVATE SÕNASTIK	20
INDEKS EESTI-INGLISE TEEDE JA TÄNAVATE SÕNASTIKULE.....	52
KOKKUVÕTE	62
KASUTATUD KIRJANDUS	63
SUMMARY	66

SISSEJUHATUS

Käesolev magistriprojekt keskendub maanteeterminoloogiale. Eestis on siiani ilmunud kaks maantesõnastikku: *Eesti-inglise ja inglise-eesti teedeala sõnastik* (1996) ning Tiit Kaalu ja Sven Pertensi eesti-soome ja soome-eesti *Tie- ja liikennealan sanasto/Teede- ja liikluse alane sõnastik* (1993). Mõlema sõnastiku koostasid Maanteeameti töötajad ning need on mõeldud eelkõige erialaspetsialistidele.

Maanteetermineid läheb tihti vaja ka tavainimestel, kuna me kõik oleme teekasutajad, kas siis jalakäija, mootorsõidukijuhi või jalgratturina. Teed ja tänavad moodustavad osa inimese elukeskkonnast ning seetõttu kasutatakse maantesõnavara laialdaselt meedias, ilukirjanduses, linnaplaneerimises, keskkonnaprojektides jne.

Magistriprojekti autor teab, et inimestel puudub tihtipeale selge arusaam, mis seisab ühe või teise maanteetermini taga või kuidas mõnda teepäraldist või tee-ehituslikku elementi nimetatakse. Seetõttu tekiski mõtte koostada Eesti olusid arvestav eesti-inglise maantesõnastik, mis on mõeldud tavakasutajale.

Magistriprojekt koosneb teoreetilisest ja praktilisest osast. Praktilise osa moodustab umbes kolmesajast mõistest koosnev *Eesti-inglise teede ja tänavate sõnastik* ning sõnastiku ingliskeelne pöördindeks. Teoreetiline osa käsitleb magistriprojekti koostamisel tekkinud probleeme ja tähelepanekuid, analüüsib maantesõnastikke ning tutvustab projekti käigus valminud sõnastiku ülesehitust ja koostamise põhimõtteid.

Töö autor soovib tänada juhendajaid lektor Reeli Torni ja Aleksander Kaldast ning konsultanti dotsent Enn Veldit.

TÄHELEPANEKUD JA PROBLEEMID

Käesoleva magistriprojekti koostamisel oli palju abi Maanteeameti peadirektori nõuniku Aleksander Kaldase märkustest, nõuannetest ja soovitudest. Magistriprojektis esinevate võimalike vigade ja ebatäpsuste eest aga vastutab projekti autor. Alljärgnevalt leiavad käsitlemist mõned töö käigus tekkinud tähelepanekud ja probleemid, mis vajavad käsitlemist.

Kõigepealt tuleks ära märkida seda, et sõnastik on Eesti-keskne, s.t arvestab Eestis kasutusel olevat maanteeterminoloogiat ja teolustikku. Nähtuste puhul, mille kohta on eesti keeles kasutusel mitu erinevat terminit, on sõnastiku autor lähtunud eelkõige Maanteeameti soovitudest ning *Eesti keele sõnaraamatust* ÕS 1999. Näiteks sisestades otsingumootorisse Google terminid *jalakäijate sild*, *jalakäijasild*, *jalgteesild* ilmneb, et esimest terminit on kasutatud üle kaheksasaja korra, teist umbes viiskümmend korda ja viimast terminit paar korda. Sõnastikus esineb vaid termin *jalgteesild*. Siinkohal võib muidugi tõstatada küsimuse, et kas selline toimimine on õigustatud.

Käesoleva magistritöö autori arvates on selline otsus õigustatud, kuna tegemist on oskussõnastikuga. Tihtipeale on tavakeeles käibel terminid, mis võib-olla ei ole kõige paremad. Termin *jalakäijate tunnel* esineb Google'is üle viiesaja korra, *jalakäijatunnel* paar korda ning *käigutunnel* üle kümne korra. *Eesti keele sõnaraamat* ÕS 1999 aga näiteks soovib kasutada terminit *käigutunnel* lähtudes terminist *sõidutunnel*. Võib tekkida küsimus, et kas tavakasutaja oskab sõnastikust otsida mõisteid *käigutunnel* või *jalgteesild*. Probleemi lahendab see, et terminitele viitavad vastavalt kirjed *tunnel* ja *sild*. Seega oleks soovitatav, et sõnastiku kasutaja, kes otsib mõnda kitsamat mõistet, vaataks alati ka laiemat mõistet.

Vastete pakkumisel on lähtunud Eesti olustikust. Näiteks on eestikeelses maanteeterminoloogias kasutatavale mõistele *mustkate* suhteliselt raske leida ingliskeelset vastet, mis annaks mõiste sisu kõige täpsemini edasi. Briti inglise keeles on olemas termin *blacktop* ja ameerika inglise keele *tarmac*, aga spetsialistiga konsulteerides ilmnis, et Eesti olustikus ei ole kumbki vaste täpne. Antud sõnastikus on lähtunud

Maanteeametis kasutatavast vastest *bitumen-gravel*. Aleksander Kaldas Maanteeametist andis järgneva seletuse:

Mustkate on tõlkimiseks küllalt keerukas sõna. Eesti oskuskeeles on *mustkate* kruusa ja vedelbituumeni segust (mustsegu, hõõvlisegu), rajatud kate mida valdavalt valmistatakse teehõõvliga kohapeal (tee peal) segades (mix-in-place). *Blacktop* on liiga üldine (umbes nagu meie ütleme *asfalt*) ja *tarmac* (lühend sõnast *tarmacadam*) vihjab spetsiaalsele materjalile (tar - tõrv) ning spetsiaalsele tehnoloogiale (sideainega makadam valmistatakse immutamise, mitte segamise teel). Oleme seni kasutanud vastet *bitumen-gravel*, mis annab mõtte kõige sobivamalt edasi.

Erinevates kultuurides liigitatakse liiklusmärke erinevalt, kuigi võiks arvata, et liiklusmärkide olemus peaks tingima nende suhteliselt suure universaalsuse. Liiklusmärgid on keeruline teema ning probleemi raskendab ka asjaolu, et *Liikluseeskiri* ei defineeri, mille alusel liiklusmärgid on jaotatud, vaid annab ainult teatud alaliiki kuuluvate liiklusmärkide nimekirja.

Suurbritannia ja Eesti liikluseeskirju võrreldes võib tuua väga palju selliseid näiteid, kus sama märk on erinevalt liigitatud. Suurbritannias ei eksisteeri liiklusmärkide selliseid alajaotusi, nagu eesõigused või mõjualamärgid. Liiklusmärk „Anna teed“ liigitatakse Eestis eesõigusemärkide alla, Suurbritannias aga hoiatusmärkide alla. Märk „Pärisuuna eesõigus“, mis Eestis liigitatakse eesõigusemärkide alla, käib Suurbritannias hoopis teabemärkide alla (information signs). Sellist alajaotust nagu teabemärgid aga jälle Eestis ei eksisteeri. Briti ja USA liikluseeskirjades puudub Eesti liikluses väga oluline eesõigusemärk „Peatee“.

Liiklusmärkide alajaotuste tõlkimisel on projekti autor lähtunud Maanteeameti poolt soovitatud määratlusest. Maanteeamet määratleb mõistet *eesõigusemärk* järgnevalt: *märk, mis annab ühele sõidukile eesõiguse*. Sellest definitsioonist lähtuvalt on termini eesõigusemärk Briti inglise keelne vaste *right-of-way sign* ja Ameerika inglise keelne *yield sign*. Probleem on aga selles, et eesti keeles on märk „Anna teed“, mille vasteteks oleksid samuti nimetatud terminid. Küllaltki raske on tõlkida ka termineid *juhatusmärk* ja *osutusmärk* inglise keelde, antud sõnastikus on need tõlgitud vastavalt *direction sign* ja *guide sign*.

Siinkohal tuleb meele pidada, et Suurbritannias ja USAs jaotatakse liiklusmärke teisiti kui Eestis ning antud vasted on korrektsed Eesti olusid arvestades.

Maanteetermineid sisaldava sõnastiku koostamisel oli omaette probleemiks Briti ja

Ameerika inglise keeles kasutatavate terminite erinevus. Mõni mõiste kuulub selgelt kas Briti või Ameerika inglise keelde, nt (Br) *dropped kerb* ja (Am) *dropped curb*. Teiste mõistete puhul aga ei ole vahetegemine nii selgepiiriline. Näiteks ühe juhtivaima teid ehitava ettevõtte Colas inglise-prantsuse maanteesõnastik *Colas Bilingual Dictionary* (2000) väidab, et terminid *dead end street* ja *cul de sac* on kasutusel Ameerika inglise keeles. 2005. aastal ilmunud sõnaraamat *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English* (OALD 7) aga ei tee sellist vahet. Samuti on tihtipeale vaieldav, kas termin kirjutatakse sidekriipsuga või mitte. Colas' sõnastik kirjutab nimetatud terminid ilma sidekriipsudeta, OALD aga sidekriipsudega (*dead-end street*, *cul-de-sac*). Antud sõnastikus on terminid *dead-end street* ja *cul-de-sac* kirjutatud sidekriipsudega ning ei ole märgistatud.

Mõned maanteeterminid aga vajavad kindlasti märgistamist. Näiteks võib tuua järgnevad vastete paarid:

- bituumen** (Br) bitumen, (Am) asphalt
- kollane tuli** yellow light, (Br) amber light
- kogujatee** distributor road, (Am) collector road
- kiirtee** high-speed road, (Br) motorway, (Am) freeway

Kuna Eestis klassikalisi kiirteid ei ole, siis on meil kasutusel vaid üks termin suurt liikumiskiirust võimaldava tee kohta. Colas' sõnastik pakub termini *motorway* Ameerika inglise keeles kasutatavateks vasteteks *highway*, *thruway*, *turnpike highway* (tasuline kiirtee), *super expressway*. Käesolev sõnastik lähtub eelkõige Eesti oludest ja kuna Eestis tähistab termin *kiirtee* igasugust suurt liikumiskiirust võimaldavat teed, siis antud kontekstis ei oma tähendusevarjundid tähtsust. Seetõttu annab käesolev sõnastik mõiste *kiirtee* märgendamata vasteks *high-speed road* ning näitab ära, et Suurbritannias kasutatav mõiste on *motorway* ning USAs *freeway*.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et vastete andmisel on käesolevas sõnastikus lähtunud Eesti olustikust ning on arvestatud sellega, kuidas pakutav vaste annab kõige paremini edasi Eestis kasutusel oleva mõiste sisu.

TEEDE- JA LIIKLUSSÕNASTIKE ANALÜÜS

Magistritöö autor kasutas sõnastiku koostamisel nii Eestis kui ka välismaal välja antud maanteeterminite sõnastikke. Töö autorile kättesaadavatest erialasõnastikest väärivad esimesena käsitlemist Maailma Teede Assotsiatsiooni PIARC prantsuse-inglise ja inglise-prantsuse maanteeterminite sõnastik *Dictionnaire Technique Routier/Technical Dictionary of Road Terms* (1997) ning maailma ühe juhtivaima teid ehitava ettevõtte Colas inglise-prantsuse maanteesõnastik *Colas Bilingual Dictionary* (2000).

PIARCI sõnastiku koostamisel osales organisatsiooni terminoloogiakomisjon, samuti sisaldab sõnastik Euroopa Standardikomitee CEN ja Rahvusvahelise Standardiorganisatsiooni ISO poolt aktsepteeritud termineid, mille PIARCI eksperdid on heaks kiitnud.

PIARCI sõnastik koosneb neljast osast. Esimese osa moodustab sõnastikus sisalduvate prantsuse- ja ingliskeelsete terminite tähestikuline register. Sõnastiku teise osa moodustab terminiloend, kus iga termini ette on märgitud kood, mis näitab, millisesse valdkonda termin kuulub. Valdkondi on kokku kuusteist: teetüübid; projekteerimine ja geomeetria; liiklus; ristmikud; tee koostisosad; дренаaz; lisatööd- ja detailid; katendi struktuur; materjalid; tee-ehitus; teede kvaliteet, vead ja testid; tehnilised struktuurid; teehoole, talihoole ja talvine teehoid; majandus ja finantsid; tunnelid; keskkond, probleemid ja õnnetused. Osa termineid on märgistatud ristiga, mis näitab seda, et nende terminite definitsiooni võib leida sõnastiku kolmandast osast. Sõnastiku neljanda osa moodustavad illustratsioonid.

Alljärgnevalt on lisatud väljavõte PIARCI sõnastiku kolmandast osast. Numbrikombinatsioon algusega 05 termini ees näitab seda, et termin kuulub viiendasse valdkonda, ehk siis tee koostisosade alla. Lühend CEN osutab sellele, et Euroopa Standardikomitee on antud termini definitsiooni standardinud. Termini järel ümarsulgudes seisev lühend USA tähistab ameerika inglise keelt.

04 2 02 Bretelle

Voie(s) permettant d'accéder à une route de transit ou de la quitter.

04 2 08 Voie de présélection

Voie comportant une signalisation spécifique la réservant à un mouvement tournant.

04 2 10 A _____

Voie auxiliaire, séparée matériellement des voies directes, reliant les voies d'accès et de sortie au voisinage d'un échangeur en vue d'éviter les entrecroisements et de réduire le nombre des points d'accès et de sortie sur la voie principale.

04 2 16 Nez, tête d'îlot, musoir (fig. 2)

Partie arrondie constituant l'extrémité d'un îlot et matérialisant la séparation ou la jonction de deux largeurs roulables.

05 0 01 Emprise (fig. 3)

Totalité des terrains sur lesquels se trouvent la route et ses dépendances.

05 0 04 Chaussée (fig. 2, 3)

Surface aménagée de la route sur laquelle circulent normalement les véhicules ; elle comprend éventuellement les surlargeurs supportant les voies réservées, les points d'arrêt et les places d'évitement.

05 0 06 Voie réservée

Voie de circulation (ou ensemble de voies) exclusivement réservée à la circulation de types particuliers de véhicules pendant les heures de pointe ou en permanence.

04 2 02 Slip road, ramp (USA)

Lane(s) providing access to and exit from a through road.

04 2 08 Turning lane

A lane provided to accommodate turning movements and marked accordingly.

04 2 10 A Collector-distributor [CD] road

An auxiliary lane, physically separated from through lanes, connecting entry and exit slip roads at an interchange for the purpose of eliminating weaving and the number of ingress and egress points on the through road.

04 2 16 Nose of island, gore (USA) (fig. 2)

The rounded extremity of an island which is used to separate or merge two lines of traffic.

05 0 01 Total land requirement, land take, right-of-way (USA) (fig. 3)

The total land required and acquired for the construction of a road and its ancillaries.

05 0 04 Carriageway, traveled way (USA), roadway (USA) (fig. 2, 3)

That part of the road or highway constructed for use by vehicular traffic. Reserved lanes, lay-bys and passing places are included.

05 0 06 Reserved lane, exclusive lane (USA), preferential lane (USA)

Lane(s) exclusively reserved for certain classes of vehicles during peak hours or all day.

Nagu PIARCI sõnastiku väljavõttest näha võib, on sõnastikus pearõhk mõistete määratlemisel ning sõnastik sisaldab ka standarditud definitsioone. Kui võrrelda sõnastiku definitsioonide osa tähestikulise registriga, siis silma järgi tundub, et umbes alla poole indeksis leiduvatest terminitest on sõnastiku kolmandas osas defineeritud. Põhjus on nähtavasti selles, et maantee terminid on riigiti erinevad ning nende sisu ei pruugi alati kattuda. Vaadates termini 05007 prantsus- ja ingliskeelset seletust, võib näha, et prantsuse keeles tähendab termin *voie* nii sõidurada kui ka sõiduteed.

Colas' sõnastik sarnaneb PIARCI sõnastikuga sellepoolest, et tegemist on seletussõnastikuga ning ka keelte kombinatsioon on sama. Vahe on selles, et Colas' sõnastikus on ainult ingliskeelsed seletused ning terminid ei ole indekseeritud valdkondade kaupa. Colas' sõnastik on samuti valminud erinevate maade ekspertide koostöona. Eestikeelsetele terminitele inglise keelsete vastete leidmisel lähtub Maanteeamet peamiselt nimetatud PIARCI ja Colas' sõnastikest. Colas' sõnastik keskendub samuti eelkõige Briti inglise keelele, aga erinevuste korral tuuakse ära ka Ameerika inglise keeles kasutatav vaste. Alljärgnev on väljavõte sõnastikust *Colas Bilingual Dictionary*.

- Retarding admixture** *retardateur de prise*
Product which delays the setting of a hydraulic binder and increases the handling time of cement-bound aggregates or cement concrete.
- Retention** *rétenion*
The act of retaining (bitumen by a basaltic aggregate, retention in road base course).
- Retention (guarantee)** *retenue de garantie*
Contractual financial measures which consist of retaining a part of the payment of works until the final acceptance certificate has been delivered. US : Retainage, hold back.
- Retexturing** *régénération d'une surface*
Operation which consists of re-establishing the skid-resistant properties of a surface. US : Rehabilitation of surface treatment.
- Retread** *retraitement de chaussée*
Recycling operation which consists of milling or scarifying a faulty road surfacing (typically 75 mm deep) and rejuvenating with *bitumen emulsion*. US : Scarification, road reclaiming.
- Return on investment** *rentabilité*
See *Profitability*.
- Revetment, wood (US only)** *fascine*
Bundle of trunking used to fill in ditches or to provide temporary support through unstable terrain.
- Rework** *reprise (de travaux)*
Repeat of works which are not in compliance.
- Rheology** *rhéologie*
Science of the deformation and flow of matter and the resulting strains and stresses, as well as the force needed to obtain the former.
- Rhyolite** *ryholite*
Volcanic rock composed of quartz and alkaline feldspar.
- Right of way** *emprise*
See *Construction limits*.
- Rights, mineral** *fortage*
Amount paid to the owner of quarried land or land with other mineral deposits to compensate for the removal of material.
- Rigidity** *raideur, rigidité*
See *Stiffness*.
- Rip up, to** *défoncer*
See *Break up, to*.
- Rip-rap** *enrochement (Quebec : perré)*
Large blocks, linked or not linked together, which are placed on the banks of a stream so as to stabilise a construction or protect the underwater section of the banks.
- Ripper** *défonceuse (portée)*
See *Scarifier*.
- Ripping** *ripage*
To cut up ground or a material which has been laid.
- Risk** *risque (humain)*
Danger to which an agent is exposed (for prevention of risks, see *Safety*).
- Road** *route*
Structure composed of traffic lanes reserved for vehicles.
- Road, access (lane)** *bretelle d'accès*
Lane used to access bridges, motorways, etc. US : Access ramp.
- Road for construction traffic** *piste de chantier*
Road built to allow machines to circulate on a site. US : Construction road.
- Road, dirt** *route non-revêtue, route en terre*
See *Road, unmade*.
- Road, estate** *route de desserte*
Road which leads to an inhabited area or an industrial zone. US : Local road.
- Road, forest** *route forestière*
Road through a woody area.
- Road, frost-free** *chaussée hors gel*
See *Pavement, frost-resistant*.
- Road, local** *route de desserte*
See *Road, estate*.
- Road marking machine** *machine à peinture*
Machine used to apply road paints on road surface (usually for horizontal signs and signals). US : Line painting truck, road painting machine.
- Road, mountain** *route de montagne*
Road through mountainous, steep landscapes.
- Road, no through** *route sans issue or cul de sac*
A road which leads to a site but is not linked to any other roads. US : Dead end street, cul de sac.
- Road, ring** *périphérique*
Road that circles a city.
- Road, rural** *chemin vicinal, chemin rural*
A road in a country setting.
- Road, service** *voie de desserte (Quebec : voie de service)*
Road which provides access to a given location.
- Road, slippery** *chaussée glissante*
Roadway with temporary or permanent insufficient skid resistance.
- Road structure** *structure de chaussée*
The different layers of materials on ground soil which will bear traffic : sub-base, road base and surfacing layers. US : Pavement structure.
- Road system** *réseau routier*
See *Network, road*.

Viimastel kümnenditel on eestlaste sulest ilmunud kaks maanteealast sõnastikku: maanteeinseneri Sven Pertensi *Eesti-inglise ja inglise-eesti teedeala sõnastik* (1996) ning Tiit Kaalu ja Sven Pertensi eesti-soome ja soome-eesti *Tie- ja liikennealan sanasto/Teede- ja liicluse alane sõnastik* (1993). Esimese sõnastiku maht on umbes 4500 terminit ning teisel mõlemas keeles 3000 terminit.

Mõlema sõnastiku koostajad näevad sihtgrupina eelkõige Maanteeameti töötajaid, kes peavad ametialaselt võõrkeeles suhtlema. *Teede- ja liicluse alase sõnastiku* eessõnas kirjutavad koostajad, et vajadus eesti-soome/soome-eesti erialasõnastiku järele tekkis seoses Eesti ja Soome Maanteeametite koostöö kasvuga 1990ndate alguses. *Eesti-inglise ja inglise-eesti teedeala sõnastiku* eessõnast võib lugeda, et vajadus antud sõnastiku järele tekkis seetõttu, et teede ja liicluse alane kirjandus on valdavalt ingliskeelne ning erialastel konverentsidel ja seminaridel on tihtipeale vaja inglise keeles suhelda.

Mõlema sõnastiku tugevaks küljeks on see, et sõnastike autorid on maanteeinsenerid ning tunnevad hästi antud valdkonda. Sõnastike nõrgaks küljeks on halvasti läbi mõeldud vormiline lahendus. Samuti ei kõla mõned nimetatud sõnastikes kasutatud terminid eesti keeles hästi ning kohati esineb toimetamisvigu.

Järgnev on väljavõte *Eesti-inglise ja inglise-eesti teedeala sõnastikust*.

iseliikuv self-powered,
 self-propelled
 - **ühekopaline laadur** bucket
 loader
isereguleeruv self-adjusting
isevoolugudronaator gravity
 distributor
isikkoosseis personnel
isiklik kahju personal injury
isolaator insulator; isolating
 matter
isolatsioon insulation
isolatsioonikiht insulation

course
isoleermaterjal sealing
 material
isoleerima insulate, isolate
isoleeritud sealed,
 insulated
**isoleeriv kiht, soojusisolat-
 sioon lagging**
iste seat
istetala seat beam
istutustööd (haljastus)
 planting works

J

jaamast väljumine departure
jahuti cooler
jalakäija pedestrian
jalakäijaga liiklusõnnetus
 pedestrian accident
jalakäijaliiklus pedestrian
 traffic
jalakäijapiire pedestrian
 barrier; pedestrian guard
 rail
jalakäijasild, käigusild foot
 bridge
**jalakäijate ja jalgratturite
 liiklus** pedestrian and bi-
 cycle traffic
 - **ohutussaar** pedestrian island
 - **ülekäigurada, vöötrada** zebra
 crossing; pedestrian crossing
 - **ülekäigusild** pedestrian
 bridge; pedestrian flyover;
 pedestrian overpass
 - **ülekäik** pedestrian crossing
jalakäijatunnel pedestrian
 underpass; pedestrian tunnel
jaland support, stand
jalg, jalad feet, foot, f.
 -, pikkusühik feet, foot, ft.
jalga sekundis (kiirusühik)
 feet per second; f/s; f.p.s.
jalgrada footpath, footway

jalgratas bicycle, bike, cycle
jalgrattaga sõitmine cycling
jalgrattaliiklus cycle traffic
jalgrattatee bicycle path;
 bicycle way; cycle track;
 cycleway
jalgrattateede võrk bicycle
 track network; system of
 bicycle ways
jalgrattur cyclist
jalgsikäigu aeg walk time
jalgsikäigu ala pedestrian
 precinct; pedestrian zone
jalutama walk
jalutamine, kõndimine walking
jalutustänav pedestrian street
jaotatud, jagatud distributed;
 dist.
jaotus distribution
 - **liikumisviisi põhjal** modal
 split
jard (pikkusühik) yard, yd.
jooksev meeter running metre
 - **remont, korrashoid** mainten-
 ance work; remedial mainten-
 ance; running repairs
jooksvad remonditööd remedial
 works
joon line, stripe
joondamine, suundamine alignment

Eesti-inglise ja inglise-eesti teedeala sõnastik on natuke keerulisema struktuuriga kui *Teede- ja liikluse alane sõnastik*, homonüümid ja mitmetähenduslikud sõnad on esitatud samas kirjes:

- (1) **toll, pikkusühik, 2,54 cm** inch, in.
- , **piiril** custom

Antud kirjes esineb ka üks viga, nimelt kasutatakse inglise keeles terminit *toll* ainult mitmuses, seega oleks korrektne vaste *customs*.

Sõnastikus puuduvad viited ning seetõttu on mõnedel juhtudel omavahel seotud mõisted ühte kirjesse paigutatud:

- (2) **jalakäijate ja jalgratturite liiklus** pedestrian and bicycle traffic
- **ohutussaar** pedestrian island
- **ülekäigurada, vöötrada** zebra crossing; pedestrian crossing
- **ülekäigusild** pedestrian bridge; pedestrian flyover; pedestrian overpass
- **ülekäik** pedestrian crossing

Kuna kirje (2) alla paigutatud mõisted esinevad sõnastikus eraldi märksõnadena, siis oleks ruumi kokkuhoiu mõttes otstarbekas kasutada ristviiteid. Kasutaja jaoks on mugav, et seotud mõisted on ühes kirjes, antud sõnastiku puhul on probleem aga selles, et mõistete pesadesse paigutamine on ebajärjekindel. Kirje *autoliiklus* on järgnev:

- (3) **autoliiklus** vehicular traffic; motor traffic

Tundub, et sõnastiku autor on mõned mõisted kunstlikult tekitanud:

- (4) **autoga liikleja** motorist
- (5) **autojuht** driver, chauffeur
- , **ametilt** professional driver
- (6) **autostopiga reisima, "hääletama"** take a lift
- (7) **autostoppima** hitchhike

Mõisted (4) ja (5) on sisuliselt samad. Eesti keeles tähendab *autojuht* sama, mis *autoga liikleja*, aga viimane termin kõlab kunstlikult. Inglisekeelse termini *motorist* täpsem vaste oleks *mootorsõidukijuht*. Seega võiks mõiste *autoga liikleja* üldse välja jätta ning lisada terminid *mootorsõidukijuht* ja *kutseline juht*. Mõisted (6) ja (7) on sisuliselt sünonüümid ning kirjest *autostoppima* piisaks täiesti. Termin *autostoppima* võiks asendada

pöidlakiiudiga sõitma.

Sõnastikus esineb mitmeid toimetamisvigu ning ka mõningaid sisulisi vigu:

- (8) **avarii** emergency
- , **probleem, raskendama**
trouble
- (9) **eeskiri, juhtima** rule
- , **põhimõte** principle
- (10) **asukoht** location
- , **situatsioon** situation
- (11) **teekasutaja** road user
- (12) **teekasutajad** highway users
- (13) **kaherajaline** two-lane
- **tee** dual highway, dual carriageway

Dual highway on Ameerika ja *dual carriageway* Briti inglise keeles kasutatav termin kahe sõiduteega maantee jaoks. Mõiste *kaherajaline sõidutee* vaste on Briti inglise keeles *two-lane carriageway* ning ameerika inglise keeles *two-lane roadway*. Võib ka kasutada lühemat terminit *two-lane road*. *Kaherajalise tee* vaste ei saa *dual highway* ja *dual carriageway* olla, kuna kahe sõiduteega maanteel on rohkem kui kaks rada.

Sõnastikust võib leida palju mõisteid, mis ei ole otseselt teede ja liiklusega seotud:

- (14) **allahindlus** discount
- (15) **allikas** source
- (16) **argipäev** weekday
- (17) **doos, annus** batch, dose, portion
- (18) **kevad** spring
- (19) **matemaatika** mathematics, math.

Teede- ja liikluse alase sõnastiku vormiline lahendus on väga algeline, sisuliselt on tegemist terminiloendiga. Järgnev on näide *Teede- ja liikluse alasest sõnastikust*.

kevadine kandevõime - kevätkantavuus	kiviplaad - kivilaatta
kevadine koormuspiirang - kelirikkorajoitus	kivipurusti - murskain
kevadine pinnase sulamine - roudan sulaminen	kivipurusti - murskausasema
kihipaksus - kerrospaksuus	kivipurustustehas, kivipurusti - murskaamo
kiht - kerros	kivirahn - lohkar
kiht, kihistumine - kerrostuma	kivisild - kivisilta
kiil - kiila	kivisillutisega tänav - kivikatu
kiilasjääd - pääkallokeli	kivisõetõrv, gudroon - kivihilliterva
kiilrihm - kiilahihna	kivitolm - kivijauhe
kiilumine, blokeerumine - kiilaus	kivituhk - kivituha
kiirabi - sairaauto	klaas - lasi
kiire - nopea	klaaskangas - lasikudos
kiirendus - kiirtevyys	klaaskiud - lasikuitu
kiirendusrada - kiirtevyyskaista	klaaskuul - lasihelmi
kiirendustakistus - kiirtevyysvastus	klapp, ventiil - läppä
kiirliin - pikalinja	klassifikatsioon - luokitus
kiirrong - kiitajuna	klaviatuur - näppäimistö
kiirrong - pikajuna	kleepuvus - tarttuvuus
kiirtee - mootoritie	klient - asiakas
kiirteeristmik - mootoriteliitymä	klotoid - klotoidi
kiirtramm - pikaraitio	kodeerimine - koodaus
kiirtramm - raitiometro	koduga mitteseotud reis - ei-kotiperäinen matka
kiirus - nopeus	koduga seotud reis - kotiperäinen matka
kiirusmuuterada - nopeudenmuutoskaista	koduküsitlus - kotihaastattelu
kiirusmuuterada - ryhmittymiskaista	koefitsient, kordaja - kerroin
kiiruspiirang - nopeusrajoitus	kogujatee - kokoojatie
kiirveos - kiitotavara	kogujatee, -tänav - kokoojakatu
kiiver - ajokypärä	kogukaal - kokonaispaino
kiiver - suojakypärä	kohalettoimetamine - toimitus
kild - lohko	kohalik (ühiskondlik) transport - paikallisliikenne
kile, membraan - kalvo	kohalik kiiruspiirang - paikallinen nopeusrajoitus
killustik - sepeli	kohalik pealesõit - tontiliitymä
killustik, purustatud kivi - kivimurska	kohalikud teed - paikallistiet
killustikulaotaja - sepelinlevitin	kohesioon - koheesio
kilomeetrilugeja - matkamittari	kohtamisnähtavus - kohtaamisnäkemä
kilomeetripõst - kilometripylväs	kohtumispaik - kohtaamispaikka
kiltjas - liuskeinen	kohustusmärk - määräysmerkki
kiltkivi - liuske	kokku tõmbuda - kutistua
kindlus, turvalisus - vakuus	kokkuhoid - säästö
kindlustus - vakuutus	kokkupõrge - törmäys
kinnisvara - kiinteistö	kokkupõrge (inimesega, loomaga) - päälleajo
kinnisõidetud lumi - polanne	kokkusurutavus - kokoonpuristuvuus
kinnitatud plaan - vahvistettu kaava	kokkuvooluala - valuma-alue
kinnituskruvi - kiinnitysruuvi	kolb - mäntä
kiosk - kioski	kollase (fooritule) kestus - keltainen aika
kips - kipsi	kollektiiv, ühiskond - yhteisö
kitsarõõpeline - kapearaiteinen	kolmekülgne ristmik - kolmihaarainen liittymä
kitsas - kapea	kolmekülgne ristmik - yksipuolinen liittymä
kitsenemine - kavennus	kolmerajaline tee - kolmikaistainen tie
kivi - kivi	kolmeteljeline - kolmiakselinen
kiviaed - kiviala	kolmevaltsiline rull - kolmivalssijyrä
kividreen - kivisaloja	kolmnurk - kolmio
kivikate - kiveys	kombineeritud kanalisatsioonisüsteem - sekaviemärõinti
kivilaik - kivilaji	komisjon, komitee - lautakunta
kivine maastik - louhikko	kompensatsioon - korvaus
kivine pinnas - kivikko	kompressor - ilmanpuristin
kivineda, kivistuda - kivettyä	

Terminiloend eeldab seda, et kasutaja teab mõistete sisu ning valdab mõlemat keelt kõrgtasemel. sest kuidas muidu saaks kasutaja aru ja oskaks adekvaatselt kasutada sõnastikus esinevaid homonüümseid mõisteid:

(20) **post** – pylväs

(21) **post** – pilari

(22) **post** – tolppa

Näited (20), (21) ja (22) viitavad sellele, et sõnastik on koostatud soomekeelse terminiloendi alusel, millele on lisatud eestikeelsed vasted. Sõnastiku eesti-soome osa on saadud soomekeelse terminiloendi überpöörämisel, sellest annavad märku ka mitmest sõnast koosnevad eestikeelsed kirjed, mis nähtavasti on saadud soomekeelse mõiste kirjeldamisel:

(23) **parkimiseks mõeldud ehitis** – pysäköintitalo

(24) **koduga seotud reis** – kotiperäinen matka

Krista Varantola (Varantola 2004: 320–322) väidab, et väikeste keelte puhul on sõnastike überpöörämise suhteliselt levinud, et kulusid kokku hoida. Varantola arvates aitab selliste sõnastike kvaliteeti parandada see, kui puhastada überpööratud sõnaloend seletavatest kirjetest, eemaldades semantiliselt tühjad sõnad, analüüsida korduvaid vasteid, et tuvasta liiga üldised vasted ning lisada ristviited.

Kirjed (20), (21) ja (22) on liiga üldised ning neid tuleks täpsustada ja lisada viited. Näiteid (23) ja (24) annaks parandada, kui jätta välja semantiliselt tühjad sõnad *mõeldud* ja *seotud*. *Parkimisehitis* või *parkimismaja* kõlab tunduvalt paremini ja on lühem kui *parkimiseks mõeldud ehitis* ning *koduga seotud reisi* asemel võiks kasutada näiteks terminit *kodureis*.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et *Eesti-inglise ja inglise-eesti teedeala sõnastikus* ja *Tee- ja liikluse alases sõnastikus* sisalduv teave on üldiselt sisuliselt kvaliteetne, aga sõnastikud ei ole kasutajasõbralikud. Kui sõnastike halvasti läbimõeldud materjali esitust parandada, siis muutuksid nad kasutajasõbralikumaks.

SÕNASTIKU LÜHIÜLEVAADE

Eesti-inglise teede ja tänavate sõnastik koosneb umbes kolmesajast mõistest ning ingliskeelsest pöördindeksist. Sõnastik on tähestikuline ning mõeldud tavakasutajale ja ei hõlma seetõttu väga spetsiifilisi erialaseid mõisteid. Autor näeb sõnastiku kasutajatena teedel ja tänavatel liiklejaid ning tõlkijaid, ajakirjanike, riigiametnikke ja muude erialade esindajaid, kes oma töös võivad kokku puutuda teede ja tänavate ehituselemente ning tee seisundit puudutavate mõistetega.

Sõnastik sisaldab:

- Eestis kasutusel olev teede ja tänavate liigitus
- ristmike tüübid
- sildade tüübid
- liikluse rahustamise võtted
- sõiduradade liigid
- liiklusmärkide jaotus
- teekatendi kihid
- teekatete liigid
- teekatte defektid
- teekatte märgised
- foorid

Kuna sõnastik on mõeldud tavakasutajale, siis on püütud anda iga mõiste kohta võimalikult palju infot. Sõnastiku artikkel koosneb eestikeelsest mõistest, ingliskeelsest vastest ning kesksete või rohkem seletust vajavate mõistete juures on antud ka eestikeelne definitsioon. Definitsioone pärinevad peatselt valmivast *Maanteehoiu oskussõnastikust* (Aleksander Kaldas), Eestis kehtivast *Liikluseeskirjast* (2001), Maailma Teede Assotsiatsiooni PIARC prantsuse-inglise ja inglise-prantsuse maanteeterminite sõnastikust *Dictionnaire Technique Routier/Technical Dictionary of Road Terms* (1997), maailma ühe juhtivaima teid ehitava ettevõtte Colas inglise-prantsuse maanteesõnastikust *Colas Bilingual Dictionary* (2000), majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusest *Tee*

seisundinõuded (2002) ning *Eesti entsüklopeediast* (1985–1999).

Illustreerimaks maanteeterminite kasutust on lisatud eesti- ja ingliskeelseid näitelauseid. Näitelauseite koostamisel on magistriprojekti autor kasutanud nii eesti- kui ka ingliskeelseid allikaid, näiteks Suurbritannia Maanteeameti kodulehekülge või Eesti ajakirjanduses ilmunud maanteealaseid artikleid. Inglisekeelsed näitelauseid keskenduvad Briti inglise keelele.

Kuna ameerika ja briti inglise keelt kõnelevates maades kasutatav maanteeterminoloogia on kohati erinev, siis on sõnastikus võimaluse korral ära toodud mõlemad variandid. Viited on tähestikuliselt järjestatud ning viitavad kirjele, mis on antud mõistega seotud. Kuna sõnastik on mõeldud tavakasutajale, siis on viidete eesmärk kasutajat suunata. Näiteks vaadates kirje *tee* juures antud viiteid peaks kasutajal tekkima ülevaade peamistest teeliikidest ja -tüüpidest. Koostaja soovib sõnastiku kasutajal alati lisaks kitsamale mõistele vaadata ka laiemat mõistet.

Terminite valiku aluseks oli eesmärk anda kasutajale üldpilt peamistest teepäraldistest ja –rajatistest, tee katendi kihtidest, teekatte tüüpidest, teede ja tänavate liikidest, teekatte defektidest.

Sõnastiku näidiskirje

maantee road, highway

DEF väljaspool linnu, alevide ja alevikke ja teisi asulaid paiknev rajatis sõidukite ja jalakäijate liiklemiseks (Mnt)

4-rajaline maantee *four-lane road*; **6-rajaline maantee** *six-lane road* **Maantee on avarii tõttu suletud.** *The road is closed due to an accident.*

► euromaantee, kahe sõiduteega maantee, kõrvalmaantee, põhimaantee, riigimaantee, strateegiline maantee, tugimaantee, ühe sõiduteega maantee

Sõnastikus kasutatud lühendid ja märgendid

▶ vaata ka

= sünonüüm

Am – Ameerika inglise keel

Br – Briti inglise keel

COLAS – *Colas Bilingual Dictionary*

DEF – definitsioon

EE – *Eesti Entsüklopeedia*

Le – *Liikluseeskiri*

Mnt – Maanteeamet

PIARC – *Dictionnaire Technique Routier/Technical Dictionary of Road Terms*

Ts – *Tee seisundinõuded*

EESTI-INGLISE TEEDE JA TÄNAVATE SÕNASTIK

aeglustusrada deceleration lane

DEF sõidutee kõrval asuv rada, mis on ette nähtud teelt lahkuvatele sõidukitele kiiruse alandamiseks (COLAS)

► kiirendusrada

ahelavariid multiple pile-up

DEF mitu ajaliselt järgnevat avariid, millest esimene on põhjustanud järgmised (Mnt) *Viis inimest sai vigastada Tallinna maanteel toimunud ahelavariis. Five people were injured in a multiple pile-up on Tallinn road.*

ajutine foor temporary traffic signal

Teeremondi ajaks suunatakse liiklus ühele sõidurajale ja paigaldatakse ajutine foor. Traffic will be reduced to a single lane during the roadworks, and a temporary traffic signal will be installed.

ajutine kiiruspiirang temporary speed limit

Pärnu-Rakvere maanteel Selja ja Rõusa vahel kehtib alates 4. oktoobrist 12 km ulatuses ajutine kiiruspiirang. A temporary speed limit, which takes effect on a 12 km stretch of Pärnu-Rakvere road between Selja and Rõusa, starts on October 4th.

ajutine liiklusmärk temporary traffic sign

► alaline liiklusmärk

akvedukt = veejuhe

ala zone

► jalakäiguuala, parkimisala, õueala

alaline liiklusmärk permanent traffic sign

► ajutine liiklusmärk

allalastud äärekivi (Br) dropped kerb, (Am) dropped curb

Paljud elanikud sooviksid, et nende maja ette paigaldataks allalastud äärekivi. Many residents would like a dropped kerb to be installed outside their house.

alus (katendi) sub-base

DEF kiht, mis ehitatakse tee katendi alla, et tagada ülemiste kihtide kvaliteet ja kaitsta neid kapillaartõusu eest (COLAS)

alus (tee) subgrade

DEF kivist või pinnasest ühtlane kiht, mille peale rajatakse kogu teetarind (COLAS)

asfalt asphalt

DEF kitsamas tähenduses 10-15 protsenti asfalteene sisaldav looduslik bitumen, laiemas tähenduses bituumeni ja mineraalne looduslik või tehiskivi segu (EE)

asfaltbetoonkate asphalt concrete surfacing, (Am) asphalt concrete pavement

DEF kuumalt või soojalt paigaldatud asfaltbetoonsegust kate (Mnt)

asfaltkate asphalt surfacing, (Am) asphalt pavement

Kolme kilomeetri ulatuses taastatakse kiirtee mõlemal sõiduteel katend müra vähendava asfaltkattega. Three kilometres of motorway on both carriageways will be resurfaced with a noise-reducing asphalt surface.

asula built-up area

DEF asula all mõistetakse vastavalt «Liiklusseaduse» § 4 lõikele 8 hoonestatud ala, mille sisse- ja väljasõiduteed on tähistatud asulas ettenähtud liikluskorda kehtestavate liiklusmärkidega (Le)

asulasisene tee built-up road

Õnnetus toimus asulasisesel teel. The accident occurred on a built-up road.

► asulaväline tee

asulaväline tee non-built up road

Asulavälisel teel peaks juht hoidma vähemalt kolmesekundilist pikivahet. When travelling on a non-built up road a driver should maintain at least a three-second gap.

► asulasisene tee

automaattõkkepuu automatic barrier

Lähenevad rongid aktiveerivad automaattõkkepuu. An automatic barrier is actuated by approaching trains.

avalikult kasutatav tee public highway, public road

DEF riigi või omavalitsuse poolt hallatav tee, mida ilma erilise loata võivad kasutada kõik liiklejad (Mnt) *Vabatahtlikud puhastasid avalikult kasutatava tee rämpsust. Volunteers removed litter from the public highway.*

► eratee

avatav sild swing bridge

DEF sild, mille sildeehitis on laevade läbilaskmiseks liikuv või ülestõstetav; eristatakse pöörd-, klapp- ja liftsildu (Mnt) *800-tonnine avatav sild ühendab sadamat riigi teedevõrguga. A 800-tonne swing bridge links the port with the state's road network.*

binderkiht binder course, intermediate course

DEF katte alumine kiht (sidekiht), mis on ehitatud poorsest asfaltsegust; katendi järk-järgulise väljaehitamise korral võib binderkiht olla ajutiselt katteks (Mnt)

bituumen (Br) bitumen, (Am) asphalt

DEF tumepruun või must vedela või sitke konsistentsiga orgaaniline sideaine, kõrgmolekulaarsete süsivesinike, hapniku-, väävli- ja lämmastikühendite keerukas termoplastne kolloidne segu (Mnt)

bussiootekoda bus shelter

Bussiootekoda lõhutakse ja asendatakse uuega. The bus shelter is to be demolished and replaced with a new one.

bussipeatus bus stop

Enamikul puuetega inimestel on raske bussipeatusele ligi pääseda. The majority of disabled people experience difficulties in accessing a bus stop.

bussirada bus lane

Bussirajad parandavad ühistranspordi kvaliteeti. Bus lanes improve the quality of public transport.

► ühissõidukirada

dreenkiht draining course, free draining layer

DEF katendi kiht, mis koosneb vett läbilaskvast materialist, et juhtida vesi dreenide kaudu eemale (COLAS)

eelviit advance direction sign

DEF näitab sõidusuundi asulate või teiste objektide juurde (Le)

elastne katend flexible pavement

DEF katend, mille kihtide tõmbetugevus puudub või on väga väike ja mis arvutatakse peamiselt elastsetele deformatsioonidele ja nihkepingetele (seotud kihid ka tõmbepingetele) (Mnt) **Elastse teekatendi ülemistes kihides kasutatakse kõige suurema ning alumistes kihtides kõige väiksema kandevõimega materjale.** *In flexible pavements the highest load bearing capacity material is used in the top and the lowest load bearing capacity material in the bottom layers.*

► jäik katend

elurajoon residential area

Elurajoonides võib tänaval parkimine osutada tõsiseks probleemiks. *On-street parking can prove to be a serious problem in residential areas.*

elutänav residential street

DEF tema ääres olevat maakasutust teenindav ja liiklust teedevõrku suunav tänav (Mnt) **Rukki tänav on rahulik elutänav.** *Rukki street is a quiet residential street.*

eraldusjoon dividing line

► sõiduradade eraldusjoon

eraldusriba (Br) central reserve, (Br) central reservation, (Am) median

DEF eraldusriba all mõistetakse sõiduteid eraldavat tõkke-, haljas- või muu riba, mis ei ole ette nähtud sõidukite liiklemiseks (Le)

eraldussaar (Br) separation island, (Am) directional island, (Am) traffic divider

DEF liikluse suunamiseks mõeldud eraldusriba, mille peal sõidukid ei tohi sõita (COLAS)

eratee private road

DEF eraomandis olev tee, mida omanik kasutab oma vajadusteks, enamasti juurdesõiduks oma valdustele (Mnt)

Maja asub eratee ääres. *The house is situated on a private road.*

► avalikult kasutatav tee

eritasandiline ristmik grade-separated interchange

DEF vähemalt kahel tasandil lahendatud ristmik (Mnt)

► ristikheinristmik, rombristmik, trompetristmik

eesõigusmärk right-of-way sign, (Am) yield sign

DEF liiklusmärk, mis annab ühele sõidukile eesõiguse (Mnt)

euromaantee E-road, E-route, Euro road

DEF juriidiliselt E-teede võrku kuuluv maantee (Mnt) **Euromaanteed on rahvusvahelise tähtsusega teed.** *E-routes are roads of international importance.*

foor traffic signal, traffic light

Foorid töötavad sünkroonselt. *Signals are operated synchronized.*

► ajutine foor, fooripost, foorituli, jalakäijafoor, jalgrattafoor, sõidukifoor

fooripost signal post

Kannatada saanud fooripost parandatakse öösel. *The damaged signal post will be repaired overnight.*

foorituli traffic signal light

► kollane tuli, punane tuli, roheline tuli, vilkuv tuli

haardetegur skid-resistance coefficient

DEF sõiduki ratta ja katte pinna vaheline konkreetsetest oludest ja sõiduki kiirusest sõltuv hõõrdetegur (Mnt) **Teekatte haardetegur on suurepärane.** *The skid-resistance coefficient of the road surface is excellent.*

hoiatusmärk warning sign

DEF liiklusmärk, mis hoiatab liiklustingimuste muutumisega seotud ohu eest (Mnt) **Hoiatusmärgid, teekatte helkurid ja märgised hoiatavad teekasutajaid ette tanklasse sisse- ja väljasõidust.** *The warning signs, road studs and road markings will give road users advance warning of the access and exit to and from the petrol station.*

IRI-arv IRI (international roughness index)

DEF spetsiaalse mõõturiga mõõdetud teekatte ebatasasuste amplituudide summa, mm/m (Mnt) **IRI-arvu pakkus välja Maailma Pank. The IRI was proposed by The World Bank.**

jalakäigu pedestrian area, (Am) pedestrian zone

DEF ainult või peamiselt jalakäijatele mõeldud ala, kus teatud ajal on lubatud hooldeliiklus ja võib olla lubatud kindla korra kohane liiklus kinnistute juurde (Mnt) **Ostutänav võib olla märgistatud jalakäigu**alana. *A shopping street may be signed as a pedestrian area.*

jalakäija pedestrian

DEF jalakäija all mõistetakse vastavalt «Liiklusseaduse» § 7 lõikele 2 isikut, kes kasutab teed liiklemiseks jalgsi või ratastooliga; jalakäija all mõistetakse ka isikut, kes kasutab liiklemiseks rula, rulluiske, -suuski, tõukeratast, -kelku või muid nendesarnaseid abivahendeid (Le)

jalakäijafoor pedestrian signal

Jalakäijafoor reguleerib jalakäijate liiklust. *A pedestrian signal controls pedestrian traffic.*

jalg- ja jalgrattatee footway and cycleway

DEF tee, mis on ehitatud või kohandatud kas ainult jalakäijate, nii jalakäijate kui ka jalgratturite või ainult jalgratturite liiklemiseks (Ts)

jalgrattafoor (Br) cycle signal, (Am) bike signal

DEF jalgrattafoor reguleerib jalgrataste ja mopeedide sõitu nende eraldatud rajal või jalgrattateel (Le)

jalgrattarada (Br) cycle lane, (Am) bicycle lane

jalgrattatee (Br) cycle track, (Am) bicycle path

DEF jalgrattatee all mõistetakse vastavalt «Liiklusseaduse» § 4 lõikele 5 jalgratta ja mopeediga liiklemiseks ettenähtud teeosa või sama otstarbega omaette teed, mis on tähistatud vastavate liiklusmärkide või teekattemärgistega (Le) **Tallinasse rajati uus jalgrattatee.** *A new cycle track was constructed in Tallinn.*

jalgrattur cyclist

jalgtee footway, walkway, pedestrian path

DEF jalgte on rajatis, mis on ette nähtud jalakäijate liiklemiseks (Mnt) **Jalgte ristub sõiduteega**. *The footway meets the carriageway.*

jalgteesild (Br) footbridge, (Am) pedestrian bridge

DEF ainult jalakäijate ja jalgratturite liikluseks ettenähtud sild (Mnt) **Jalgteesild on projekteeritud rippsillana**. *The footbridge has been designed as a suspension bridge.*

jalgtänav pedestrianised street, (Am) pedestrianized street

DEF kaubanduskeskuses paiknev tänav, mis on ette nähtud ainult jalakäijate, erandina ka jalgratturite liikluseks (Mnt)

jaotustänav distributor street

DEF linnaosasisesest liiklust võimaldav magistraaltänav, mis ühendab juurdepääse põhitänavatega (Mnt)

juhatusmärk direction sign

DEF liiklusmärk, mis juhatab suunda või objekti asukohta (Mnt)

juhiluba (Br) driving licence, (Am) driver's license

Juhiloa saamiseks tuleb kõigepealt sooritada teooria- ja seejärel sõidueksam. *In order to obtain a driving licence one must first pass a theory test and then a practical test.*

juht driver

DEF isik, kes juhib sõidukit, juhib või ajab loomi; õppesõidu ajal loetakse juhiks ka sõiduõpetajat (Le)

juurdepääs access street

DEF alljaotus tänavate liigitamisel, hõlmab kõrvaltänavaid, veotänavaid, kvartalisiseseid tänavaid ja jalgtänavaid (Mnt)

jäide glazed frost, ice film

Kogu kõnniteed kattis jäide. *The entire pavement was glazed ice.*

jäik katend rigid pavement, (Am) inflexible pavement

DEF katend, mille vähemalt ühel kihil on ilmastikuoludest vähe sõltuv suur tõmbetugevus ja elastsusmoodul ja mis töötab plaadina elastsel alusel (põlevkivituhk-, tsement- või raudbetoonkihte sisaldav katend) (Mnt) **Jäiga teekatendi kulumiskiht võib olla ehitatud tsementbetoonist.** *Rigid pavements can be composed of a cement concrete wearing course.*

► elastne katend

jäättee ice road

DEF vahetult jõe, järve või mere jäätunud pinnale rajatud sõidutee (Mnt) **Veebruaris avatakse mandri ja Hiiumaa vaheline jäättee.** *The ice road between the mainland and Hiiumaa begins to operate in February.*

kaarsild arch bridge

DEF sild, mille peakandur(id) on kaar(ed) (Mnt) **Testiti kaarsilla kandevõimet.** *The arch bridge was load tested.*

kahekordne pidevjoon double solid line

DEF kahekordne pidevjoon eraldab suunavööndeid kolme ja enama sõidurajaga teel (Le) **Kahekordne valge pidevjoon tähendab, et möödasõit on keelatud.** *A double solid white line means that overtaking is not permitted.*

kaherajaline sõidutee (Br) two-lane carriageway, (Am) two-lane roadway

DEF tee, millel on üks sõidurada kummaski sõidusuunas liikumiseks või kaks sõidurada ainult ühes suunas liikumiseks (Mnt) **Olemasolev kaherajaline sõidutee muudetakse neljarajaliseks eraldusribaga sõiduteeks.** *The existing two-lane carriageway will be upgraded to a four-lane dual carriageway.*

► mitmerajaline sõidutee, üherajaline sõidutee

kahe-suunaline tee two-way road

DEF tee, kus sõidukid võivad liigelda mõlemas sõidusuunas (Mnt) **Kahe-suunalist teed ületavad jalakäijad peaksid kõigepealt vasakule vaatama.** *Pedestrians crossing a two-way road should watch out for traffic from the left first.*

► ühesuunaline tee

kahe sõiduteega maantee (Br) dual carriageway, (Am) divided highway

DEF sõidutee, millel on kaks rada mõlemas suunas (COLAS) **Sellel sügisel taastatakse viie kilomeetri pikkune kahe sõiduteega maantee lõik.** *5 kilometer long section of dual carriageway will be resurfaced this autumn.*

► ühe sõiduteega maantee

kahetasandiline ristmik two-level junction

Olemasolev foorjuhtimisega ristmik asendatakse uue kahetasandilise ristmikuga, mis tuleb kasuks nii kaugliiklusele kui ka kohalikule kogukonnale. The existing traffic-light controlled junction will be replaced with a new two-level junction to benefit both long distance traffic and the local community.

kaitsekiht protective course

kaitsepiire safety barrier

Pärast teekatte uuendamist alustatakse eraldusriba kaitsepiirde uuendamisega. Following the surfacing, safety barrier renewal will be undertaken on the central reservation.

kaksiktänav (Am) divided street

DEF teineteisest eraldatud sõiduteega tänav vastassuundade autoliiklusele (Mnt)

kalle gradient, (Am) slope

DEF (maa-, nõlva, maantee vms.) pinna kalduolek rõhttasandi suhtes (teehoius mõõdetakse enamasti protsentides) (Mnt)

kanalisatsioonikaev manhole

► kanalisatsioonikaevu kaas

kanalisatsioonikaevu kaas manhole cover

Teetöid on vaja teostada, et parandada katkised kanalisatsioonikaevu kaaned. The work is needed to repair broken manhole covers.

kanalsild = veejuhe

katend pavement

DEF mitmekihiline konstruktsioon, mis võtab vastu transpordivahendite koormuse ja jaotab selle mulde pinnasele; koosneb kattest, alusest ja dreenukihist (põhikihid) ning lisakihtidest (Mnt)

katkendjoon broken line

► lühikeste kriipsudega katkendjoon

kattega tee paved road

DEF koht- või taribetonist kattega, orgaanilise või mineraalse sideainega töödeldud kivimaterjalist kattega, partkett- või klompkivisillutisega kaetud tee (Mnt) **Kruusatee muudeti kattega teeks.** *A gravel road was upgraded to a paved road.*

katteta tee (Br) unmade road, (Am) dirt road

DEF tee, millel puudub betoon- või bituumenkate (Mnt) **Katteta tee oli konarlik ja raskesti sõidetav.** *The unmade road was bumpy and hard to drive.*

keelumärk prohibitive sign

DEF liiklusmärk, mis keelab liiklemise või manöövri (Mnt)

kiht (Br) layer, (Am) course

DEF materjalikiht, mis on ühtlaselt pinnasele laotatud (COLAS) **Tee koosneb mitmest erinevast kihist.** *A road is made up of a number of layers.*

► binderkiht, kaitsekiht, kulumiskiht, külmakaitsekiht

kiirendusrada acceleration lane

DEF teeosa, kus on võimalik sõidumugavust ja -ohutust tagades sõidukiirust suurendada kuni järgneva tee-elementi projektkiiruseni (Mnt) **Kiirendusrada võimaldab juhil kiirtee liiklusvooluga ühineda.** *An acceleration lane enables a driver to join the motorway.*

► aeglustusrada

kiirtee high-speed road, (Br) motorway, (Am) freeway

DEF suurte keskuste vaheline kõrge teenindustasemega, kõrgendatud ohutusnõuetele vastav ja suurt liikumiskiirust võimaldav tee (Mnt)

kiirusmuuterada speed-change lane

► aeglustusrada, kiirendusrada

kiiruspiirang speed limit

Teetööde lõppu tähistav märk tähendab ka teetööde kiiruspiirangu lõppu. *The end of works sign also means the end of the speed limit for the works.*

killustik crushed stone, chippings

1,6 kilomeetri pikkuse ning 10 meetri laiuse maantee ehitamiseks kulub üle 500 autokoorma killustikku. *Creating 1.6 kilometre of road 10 metres wide could use well over 500 lorry loads of crushed stone.*

► lahtine killustik

kindlustamata teepeenar soft shoulder

DEF katteta teepeenar (enamasti kruuspeenar) (Mnt)

► kindlustatud teepeenar

kindlustatud teepeenar (Br) hard shoulder, (Am) stabilized shoulder

DEF osalt või kogulaiuses kattega kaetud teepeenar (Mnt)

► kindlustamata teepeenar

klaashelmed glass beads

DEF väiksed helmed, mida kasutatakse valgustpeegeldavates liiklusmärkides ja tekatemärgistes (COLAS)

kogujatee distributor road, (Am) collector road

DEF enamasti kiirteega või magistraalteega paralleelselt kulgev tee, mis kogub liikluse kõrvalteedelt ja juhib liiklussõlmede kaudu põhiteele (Mnt) **Külade vahele ehitatakse kohalikuks liikluseks kogujatee.** *A distributor road will be built between the villages to serve the local traffic.*

kohalik tee local road

DEF kohaliku omavalitsuse omandis olev kohalikuks liikluseks ettenähtud maantee (Mnt) **Enamik sõite alagab ja lõppeb kohalikel teedel.** *The majority of journeys begin and end on local roads.*

kohustusmärk sign giving orders, regulation sign

DEF liiklusmärk, mis lubab toimida ainult vastavalt märgi sisule

kollane tuli yellow light, (Br) amber light

kollane vilkuv tuli (Br) flashing amber light, flashing yellow light

kollase vilkuva tulega foor yellow flashing beacon

DEF foor, mis osutab reguleerimata ristmikku, ülekaigurada või muud ohtlikku kohta (Le)

kraav ditch

Auto läks külglibisemisse, käis üle katuse ja maandus kraavis. *The car skidded, rolled over, and ended up in a ditch.*

kruusatee gravel road

DEF looduslikust või purustatud kruusast kandva kihiga kaetud sõidutee (Mnt)
Auto sõitis mööda kruusateed. The car was travelling along a gravel road.

kulumiskiht wearing course

DEF tee kasutamisel perioodiliselt uuendatav katte (tavaliselt õhuke) ülakiht (Mnt)

kurv bend, curve

Avarii sündmuskohal on järsk kurv. The location of the accident is a sharp bend.

kõnnitee footway, (Br) pavement, (Am) sidewalk

DEF jalakäijate liiklemiseks ettenähtud teeosa või sama otstarbega omaette tee, mis võib olla tähistatud vastavate liiklusmärkide või teekattemärgistega (Mnt)
Kõnnitee on libe. The pavement is slippery.

kõrvalmaantee secondary road

DEF riigimaantee, mis ühendab linna alevite ja alevikega, aleveid ja alevikke omavahel või küladega ning neid kõiki põhi- ja tugimaanteedega (Mnt)
Rannamõisa teed peetakse kõige ohtlikumaks kõrvamaanteeks Eestis. Rannamõisa road is considered to be the most dangerous secondary road in Estonia.

► põhimaantee, tugimaantee

kõrvaltee side road

Kõrvaltee ristub peateega. The side road meets the main road.

► peatee

kõrvaltänav alley, back street, bystreet, side street**käigutunnel** pedestrian tunnel, pedestrian underpass, (Br) subway

DEF tunnel jalakäijate ja jalgratturite liikluse maantee, raudtee või tänava alt läbi juhtimiseks (Mnt)

kämping camping site

Kämping asub kõigest 10 minuti autosõidu kaugusel Pärnu kesklinnast. The camping site is only 10 minutes drive from the centre of Pärnu.

külatänav village street

Turistidele meeldib jalutada mööda külavahetänavat. Tourists like to take a stroll along the village street.

külavahetee country road, rural road

Mõned juhid kipuvad külavaheteedel kihutama. Some drivers tend to speed on rural roads.

külmakaitsekiht (Br) frost-resistant layer, (Am) frost-resistant course

DEF teekatendi täiendav kiht väikese soojusjuhtivusega materjalidest, mis rajatakse tee külmumissügavuse vähendamiseks (Mnt)

külmakerge frost heave

DEF külmumis-sulamistsüklitest tingitud sõidutee mahu muutus, mille tulemusel teelõik kerkib (COLAS)

künnis (Br) speed hump, (Am) speed bump

DEF sujuv ja liiklejale hästi nähtav kõrgendus sõidutee pinnast, millega sunnitakse juhte kiirust vähendama (Mnt)

lahtikäiv sild = avatav sild

lahtine killustik loose chippings

liikluse rahustamise võtted traffic calming devices

DEF sõidutee plaan (nt sõiduteekitsend) või füüsiline rajatis (nt künnis), mille eesmärk on piirata sõidukite kiirust (PIARC) *Liikluse rahustamise võtteid, nagu künnis, teekitsend, ringristmik jms, kasutatakse teeprojekteerimisel eesmärgiga vähendada kiiruseid. Traffic calming devices such as speed humps, narrowings, roundabouts etc are incorporated into road design to encourage a reduction in speed.*

liiklusmärk road sign, traffic sign

DEF standardi nõuetele vastav märk, mis paigutatakse liikluse korraldamiseks teedele ja tänavatele (Mnt) *Mootorsõidukijuhtidel soovitatakse sõita ettevaatlikult ja jälgida kõiki liiklusmärke. Motorists are advised to drive carefully and observe all traffic signs.*
▶ ajutine liiklusmärk, alaline liiklusmärk, eesõigusmärk; hoiatusmärk, juhatusmärk; keelumärk, kohustusmärk, mõjualamärk; osutusmärk, teeninduskohamärk

liiklussagedus traffic density

DEF kindla aja jooksul tee või sõiduraja mingit lõiget, lõiku või kogupikkust läbivate sõidukite arv (Mnt) *Euroopa Liidu riikidest on Suurbritannias kõige suurem liiklussagedus. Great Britain has the highest traffic density of the countries in the European Union.*

liiklussõlm road junction

Haabersti ringristmik on Tallinna kõige ohtlikum liiklussõlm. Haabersti roundabout is the most dangerous road junction in Tallinn.

liivapuistur (Br) sand gritter, (Am) sand spreader

linnatee urban road

DEF linnas hoonestamata või hõredalt hoonestatud alal liiklemiseks mõeldud rajatis sõidukite ja kergliikluse tarbeks (Mnt) **Linnateede remontimiseks läheb vaja täiendavat raha.** Additional funding is needed for repairing the urban roads.

linnatänav city street

lisarada additional lane, extra lane

DEF põhiradade kõrval paiknev kiirusmuute- või mõni muu täiendav sõidurada (Mnt) **Lisarada suurendab turvalisust ja vähendab liiklusummikuid.** An extra lane improves safety and reduces congestion.

► lisarada tõusul

lisarada tõusul climbing lane, crawler lane

Lisarada tõusul algab kohe peale viadukti ja jätkub 1,9 kilomeetrit kuni kalde tipuni. The climbing lane will start immediately after the overbridge and continue for a distance of 1.9 km to the top of the gradient.

lisateadetetahvel supplementary plate

DEF lisateadetetahvel täpsustab või piirab liiklusmärgi mõju (Le) **Lisateadetetahvel soovitab juhtidel sõita kiirusega 50 km tunnis.** The supplementary plate advises motorists to drive 50 km per hour.

lumehang snowdrift

lumesahk (Br) snowplough, (Am) snowplow

Lumesahad töötasid ööläbi, et hoida strateegilised teed lahti. The snowploughs were out throughout the night to keep the strategic roads open.

lumetõke snow fence

DEF tõke, mida kasutatakse lume teelt eemale hoidmiseks (COLAS)

lumetõrje (Br) snow clearing, (Am) snow removal

DEF mehaaniliselt tehtavate tööde kogum teede, tänavate, lennuväljade jms. lumevabana hoidmiseks (Mnt) **Lumetõrjet teostatakse vastavalt ilmastiku oludele ja olemasolevatele vahenditele.** *Snow clearing operations will be carried out as conditions dictate and resources allow.*

lumevall (Am) snow bank

lõõkaug pothole

Teekatte seisund on halvenenud ning kattesesse on tekkinud mitmed suured lõõkaugud.
The road surface has deteriorated and a number of large potholes have appeared.

lühiajaline parkimine short-stay parking

► pikaajaline parkimine

lühikeste kriipsudega katkendjoon short broken white line

DEF lühikeste kriipsudega katkendjoon eraldab suunavööndeid kahe rajalisel teel ja sõiduradasid pärisuunavööndis (Le)

maantee road, highway

DEF väljaspool linnu, alevaid ja alevikke ja teisi asulaid paiknev rajatis sõidukite ja jalakäijate liiklemiseks (Mnt) **4-rajaline maantee** *four-lane road*; **6-rajaline maantee** *six-lane road* **Maantee on avarii tõttu suletud.** *The road is closed due to an accident.*

► euromaantee, kahe sõiduteega maantee, kõrvalmaantee, põhimaantee, riigimaantee, strateegiline maantee, tugimaantee, ühe sõiduteega maantee

Maanteeamet Estonian Road Administration

maanteesild road bridge

DEF sild auto- ja jalakäijate liikluseks väljaspool linna (Mnt) **Uus maanteesild ehitatakse betoonist.** *The new road bridges will be formed in concrete.*

magistraaltee (Br) trunk road, arterial road

DEF peamine liiklustee; maanteedel on magistraalteeks põhi- ja tugimaanteed, linnades ja teistes asulates -põhi ja jaotustänavad (Mnt) **Maakonda läbiv tähtsaim magistraaltee on Via Baltica.** *The most important trunk road passing through the county is Via Baltica.*

magistraaltänav arterial street

DEF alljaotus tänavate liigitamisel, hõlmab kiirteid, põhitänavaid ja jaotustänavaid (Mnt)

mahasõit (Br) exit slip road, (Am) exit ramp

DEF rajatis pääsuks põhiteelt kõrval- või juurdesõiduteele, liiklussõlme harule, parklasse vms (Mnt) **Liiklus ummistab mõlemad kiirtee mahasõidud, eriti tipptunnil.** *Traffic queues on both motorway exit slip roads, especially at peak traffic periods.*

► pealesõit

metsatee forestry road

DEF metsamajandi või metsatööstusettevõtte omandis olev tee, mida kasutatakse metsa väljaveoks või mitmesuguste veoste kohaletoimetamiseks (Mnt)

mitmerajaline sõidutee (Br) multi-lane carriageway, (Am) multi-lane roadway

DEF tee, kus korraga samas suunas või vastassuunas mahub sõitma vähemalt kaks sõidukit (Mnt) **Mitmerajalise sõidutee üks rada oli võistluse tõttu suletud.** *One lane of a multi-lane roadway was closed because of a race.*

► kahe- ja üherajaline sõidutee

mootorsõiduk motor vehicle

DEF mootorsõiduki all mõistetakse vastavalt «Liiklusseaduse» § 12 lõikele 2 mootori jõul liikuvat sõidukit; mootorsõiduki all ei mõisteta mootoriga jalgratast, mopeedi ega mootori jõul liikuvat rööbassõidukit (Le) **Mootorsõidukit võib teeliikluses juhtida ainult isik, kellel on kehtiv juhiluba.** *A person can only drive a motor vehicle on a road if they hold a current driving licence*

mootorsõidukijuht motorist**muldkeha** embankment

DEF kohapealsest või juurdeveetud külmakerkeohutust tihendatud pinnasest (harvemini kruusast või kividest) rajatis maantee või raudteesõidutee all (EE) **Materjali muldkeha ehitamiseks saadi lähedal asuvast karjäärist.** *Material for the embankment was taken from the nearby quarry.*

munakivikate cobble pavement

must jää black ice, (Am) glaze ice

DEF jahtunud teekattel külmuvaist sademetest või kondenseeruvast niiskusest moodustuv õhuke läbipaistev jääkirm (Mnt)

mustkate bitumen-gravel

DEF mustsegust kate, tavaliselt pinnatud (Mnt)

muutsuunaliiklusega sõidurada reversible lane

DEF sõidurada, kus liiklusvoogude suunda on võimalik muuta (PIARC)

mõjualamärk zone sign

DEF liiklusmärk, mis viitab teatud teise liiklusmärgi kehtivusele kogu mõjualal (Mnt)

mägitee mountain road

DEF reljeefi jälgiv tee liiklemiseks mägisel maastikul (mägitee iseloomulik element on serpentiin) (Mnt)

möödasõidurada (Br) overtaking lane, (Am) passing lane

DEF eraldi sõidurada ees sõitvast sõidukist möödumiseks (Mnt) *Ümbersõidutee ülesmäge minevatele teelõikudele ehitatakse möödasõidurajad, et juhtidel oleks lihtsam aeglastest sõidukitest mööda sõita. Overtaking lanes will be built on the uphill sections of the bypass to help drivers overtake slow moving vehicles.*

möödumiskoht passing place

nihutatud harudega ristmik staggered junction

DEF kahest lähestikku paiknevast 3-harulisest ristmikust koosnev 4-haruline ristmik (Mnt)

ohutussaar (Br) pedestrian island, (Am) safety island

DEF liiklussaar, mis vähendab või konkretiseerib liiklusvoogude vahelisi konfliktipunkte ja parandab jalakäijate ohutust sõidutee ületamisel (Mnt)

ooturada queuing lane

osutusmärk guide sign

DEF liiklusmärk, mis osutab sõidukorralduse või liiklustingimuste muutusele või manöövri võimalusele (Mnt)

parkimine parking

DEF sõiduki ettekatsetud seismajätmine kauemaks, kui seda on vaja sõitjate peale- või mahaminekuks või veose laadimiseks (Le)

► lühiajaline parkimine, pikaajaline parkimine

parkimisala parking area

parkimiskoht parking space

Mootorsõidukijuhid peavad tihti ringi sõitma, et leida vaba parkimiskoht. Motorists often have to wander around to locate an available parking space.

parkimisplats (Br) car park, (Am) parking lot

Hotelli kõrval on suur parkimisplats. There is a large car park adjacent to the hotel.

parkimistrada parking lane

parkimistasku parking bay

pealesõit (Br) entry slip road, (Am) entrance ramp

DEF rada, mis võimaldab sõidukile pääsu ristuvale kõrgemaliigilisele teele (PIARC)

► mahasõit

peatee main road

DEF peatee all mõistetakse liiklusmärgiga «Peatee» tähistatud teed kogu selle ulatuses; ristmikul on sama tähendus ka liiklusmärgiga «Ristumine kõrvalteega» tähistatud teel ristuva või suubuva tee suhtes, kattega teel kruusatee või pinnasteel suhtes ja kruusateel pinnasteel suhtes; kruusa- või pinnasteel kattega lõik enne suubumist kattega teele ei muuda neid kattega teeks (Le) *Peateel oleval juhil on sõiduesõigus. The driver on the main road has right of way.*

► kõrvaltee

peatumisrada stopping lane

peatänav (Br) high street, (Am) main street

pidev- ja katkendjoone ühend solid line with broken line

DEF pidev- ja katkendjoone ühend eraldab suunavööndeid kahe- või kolmerajalisel teel; eraldab sõiduradasid pärisuunavööndis; tähistab sõidutee suunavööndeid eraldava pidevjoone katkestust kohas, kus seda joont tohib ületada ainult ühelt poolt, ning ühesuunalist sisse- ja väljasõidukohta (Le)

pidevjoon solid line, continuous line

► kahekordne pidevjoon, pidev- ja katkendjoone ühend, ühekordne pidevjoon

pikaajaline parkimine long-stay parking

► lühiajaline parkimine

pikendus extension

Laagna tee pikendus valmib tänavu. Laagna extension will be completed this year.

pikipragu longitudinal crack

DEF tee telje suunas kulgev pragu, mis võib tekkida muldkeha mahumuutustest või puudulikust kandevõimest eriti rattajälgede kohal või piki katte vuuki (vuugipragu) (Mnt)

piknikukoht picnic site

pinnas earth, soil, ground

pinnavesi surface water

pontoonsild floating bridge, pontoon bridge

DEF (tavaliselt metallist või puidust) talasild, mida kannavad pontoonid (Mnt)

pragu crack

► pikipragu, põikpragu

puhkekoht (Br) lay-by, (Am) rest area

DEF liiklejatele puhkamiseks ja sõidukite parkimiseks mõeldud ala maantee läheduses (Mnt)

punane tuli red light

Autojuht eiras punast foorituld. The driver run a red light.

põhimaantee main road

DEF magistraaltee, mis ühendab pealinna teiste suurte linnadega, viimaseid omavahel ja tähtsate sadamate, raudteesõlmede ja piiripunktidega (Mnt) **Pärnu maantee on üks turvalisemaid põhimaanteid.** Pärnu road is one of the safest main roads.

► kõrvalmaantee, tugimaantee

põhitänav main street

DEF magistraaltänav linna eri osade vahelise või linnakeskuse suunduva liikluse tarbeks (Mnt)

põikpragu transverse crack

DEF tee teljega risti kulgev pragu, mis enamasti tekib temperatuurimuutustest ülearu jäikades katetes (Mnt)

põrkepiire crash barrier, (Am) guard rail

Põrkepiirdele otsasõit võib põhjustada mootorratturile tõsiseid vigastusi. Crash barrier collision can cause serious injuries to a motorcyclist.

pöördekoht (Br) turning, (Am) turn**pöörderada** turning lane

DEF ühetasandilisel ristmikul kaht lõikuvat haru ühendav liiklusrada (Mnt) **Pöörderajad suurendavad ristmike turvalisust.** Turning lanes improve safety at junctions.

► vasakpöörderada

radiaaltänav radial street

DEF radiaalse või ring-radiaalse kujuga tänavavõrgu korral äärelinna kesklinnaga ühendav tänav (Mnt)

rajatis facility**ramp** ramp

DEF kaldsõidutee eri kõrgusel olevate sõiduteede vahel (EE)

raudteesild railroad bridge, railway bridge

DEF sild rongiliikluseks (Mnt)

raudteeülesõidukoht level crossing

DEF raudteeülesõidukoht on tee ja raudtee samatasandiline ristumiskoht (Le)

reguleerimata raudteeülesõidukoht open crossing

reguleeritud raudteeülesõidukoht controlled crossing

rentsel gutter

riigimaantee national road, state road

DEF riigi omandis olev rajatis, mis on ette nähtud üldiseks liiklemiseks asulate vahel ja läbi asulate (Mnt)

► eratee

ringristmik (Br) roundabout, (Am) traffic circle

DEF samatasandiline ristmik, kus liiklus toimub ühesuunalisena ümber jaotussaare (Mnt) *Haabersti ringristmik on ülekoormatud. Haabersti roundabout is over capacity.*

ringtee (Br) ring road, (Br) orbital, (Am) beltway

DEF asulat osaliselt või täielikult ümbritsev tee, mis ühendab asulasse suubuvaid teid, vähendades seega asulat läbivat liiklust (Mnt)

riipsild suspension bridge

DEF sild, mille peakanduriteks on otstest ankurdatud ja püloonidele toetuvad trossid, kaablid (trossi- või traadikimbud), ahelad (ketid); puidust, terasest või raudbetoonist jäikustalad koos sõiduteega on riputatud peakandurite külge (Mnt)

ristikheinristmik cloverleaf interchange

DEF eritasandiline ristmik, kus lõikuvad teed on seotud nelja silmus- ja nelja sujuvrambiga nii, et kõik pöörded sisaldavad ainult paremhargnemisi ja –liitumisi (Mnt)

ristmik crossroads, (Am) intersection

DEF kahe või enama tee (tänavaga) lõikumis- või liitumiskoht, kus võib ühelt teelt siirduda teis(t)ele sõltuvalt liikluskorraldusest (Mnt)

► eritasandiline ristmik, kahetasandiline ristmik, nihutatud harudega ristmik, ringristmik, rombristmik, T-kujuline ristmik, trompetristmik

ristmiku haru branch from intersection, (Am) intersection leg

roheline tuli green light

Jalakäija ei tohiks alustada tee ületamist vilkuva rohelise tulega. A pedestrian should not start to cross, if a green light is already flashing.

rombristmik diamond interchange

DEF eritasandiline ristmik, kus neli peateesuunalist rampi ühendavad peateed kõrvalteega. Rambid ja kõrvaltee moodustavad kaks samatasandilist ristmikku (Mnt)

roobas rut, (Am) chuckhole

DEF katte kulumisest või aluse deformatsioonist teel tekkiv pikisuunaline vagu (Mnt) *Rasked veokid ja naastrehvid tekitavad teekattesse roopaid. Heavy trucks and studded tires create ruts in the surface course.*

sadevete restkaev drain

samatasandiline ristmik (Br) level crossing, (Am) railroad crossing

DEF ühel tasandil lahendatud ristmik (Mnt)

► ringristmik, T-kujuline ristmik

savi clay

sild bridge

DEF rajatis, mida mööda tee (ka torustik vms) kulgeb üle veekogu, kanali, nõo jms; sildu eristatakse otstarbe, konstruktsiooni, arvutusskeemi, sõidutee asukoha ning materjali järgi (Mnt)

► avatav sild, jalgteesild, kaarsild, maantee-sild, pontoonsild, raudteesild, ripsild, tasuline sild

sillutatud tee paved road

Katteta tee läks üle sillutatud teeks. The dirt road turned into a paved road.

sissesõidutee (Br) drive, (Am) driveway

sool salt

Sool alandab teekattel oleva niiskuse külmumispunkti. *The salt lowers the freezing point of moisture on the road surface.*

stoppjoon stop line

DEF stoppjoon osutab sõiduki peatamise kohta foori keelava tule, reguleerija keelava märguande või raudteeülesõidukoha suletud tõkkepuu korral või liiklusmärgi 222 juures (Le) **Kõik sõidukid peavad stoppjoone ees seisma jääma.** *All vehicles must stop at a stop line.*

strateegiline maantee strategic road

Streikivad veoautojuhid blokeerisid liikluse strateegilisel maanteel. *Lorry drivers on strike blocked traffic on the strategic road.*

suurim lubatud sõidukiirus maximum speed limit

Suurim lubatud kiirus kogu sõidutee ulatuses on 90 km. *A maximum speed limit of 90 km will apply across the whole carriageway.*

sõidukifoor vehicular traffic signal

sõidurada lane, traffic lane

DEF sõiduraja all mõistetakse sõidutee pikiriba, mis on tähistatud vastavate liiklusmärkide või teekattemärgistega või on tähistamata ja mille laius on küllaldane autode liiklemiseks ühes reas. (Le) **keskmine sõidurada** (Br) *middle lane*, (Am) *center lane*; **parempoolne sõidurada** *right-hand lane*; **vasakpoolne sõidurada**; *left-hand lane*; **vastassuunaline sõidurada** *contraflow lane*; **külgnev sõidurada** *adjacent lane*; **otse jätkuv sõidurada** *travel lane*

► bussirada, jalgrattarada, kiirendusrada, lisarada, lisarada tõusul, muutsuunalikliklusega sõidurada, möödasõidurada, ooterada, parkimisrada, peatumisrada, pöörderada

sõiduradade eraldusjoon lane line, lane divider

sõiduradade märgistus lane markings

sõidutee (Br) carriageway, (Am) roadway, (Am) travelled way

Öösel suletakse sõidutee ühe kilomeetri ulatuses mõlemas suunas. *One kilometre stretch of carriageway will be closed in both directions overnight.*

► kahe sõiduteega maantee, mitmerajaline sõidutee, ühe sõiduteega maantee

sõidutee laius carriageway width

DEF teepeenarde välisservade vahekaugus risti tee teljega (Mnt)

tagasipööre U-turn

taksopeatus taxi rank

talitee winter road

DEF üle külmunud maa või veekogu rajatud piiratud kasutusajaga ajutine tee (Mnt) **Talitee ühendab kaugeid piirkondi keskusega.** *The winter road links remote areas and the centre.*

tankla (Br) petrol station, (Am) gas station

DEF rajatis autokütuste ja -tarvikute müügiks (Mnt)

tasuline sild toll bridge

Järjest rohkem on levinud see, et tasulised sillad võtavad maksu ainult ühe suuna eest. *It has become increasingly common for a toll bridge to only charge a fee in one direction.*

tasuline tee toll road

DEF maantee või maanteelõik (sh. sillad, viaduktid ja tunnelid), mille ehitus- ning korrashoiukulud korvatakse otseselt liiklustasust (Mnt) **Tasuline tee vähendab sõiduaega.** *A toll road reduces journey times.*

tee road

DEF maantee, tänav, jalgte, jalgrattatee või muu sõidukite ja või jalakäijate liiklemiseks kasutatav rajatis (Mnt) **teed andma** (Br) *give way*, (Am) *yield way* **Autojuhil on kohustus anda vöötrajal teed jalakäijale.** *A driver must give way to a pedestrian on the zebra crossing* **teed ületama** *cross a road* **Teed ületades ei tohi jalakäija asjatult viivitada ega peatuda.** *When crossing a road a pedestrian must not loiter or stop.*

► asulasisene tee, asulaväline tee, avalikult kasutatav tee, eratee, euromaantee, jalgrattatee, jalgte, jäätee, kahesuunaline tee, kattega tee, kiirtee, kogujatee, kohalik tee, kruusatee, kõnnitee, kõrvaltee, külavahetee, linnatee, maantee, magistraaltee, metsatee, peatee, sissesõidutee, sõidutee, talitee, tasuline tee, trammittee, tupiktee, valgustamata tee, ühendustee, ühesuunaline tee, ümbersõidutee

teehoid road management

DEF kogu teetööde kavandamisega, tee projekteerimise, ehitamise ja remontimisega, tee ning teekaitsevööndi hooldamisega, teekasutuse korraldamisega ja tee haldamisega seotud tegevus (Mnt) **Töötati välja teehoiu ja – hoolde strateegia järgnevaks kümneks aastaks.** *A strategy was worked out for the management and operation of the road over the next ten years.*

teehoole operations

DEF tee (eriti teekatte) seisundi säilitamiseks jooksvalt või perioodiliselt tehtavate tööde kogum (Mnt)

teehöövel grader

DEF pinnase kaevamise, teisaldamise ja tasandamise masin (EE)

teekasutaja road user

DEF teel sõidukiga või jalgsi liikleja või veoste vedaja (Mnt)

► jalakäija, jalgrattur, mootorsõidukijuht

teekate surface course, road pavement, road surface

DEF katendi ühe- või mitmekihiline ülaosa, mis paikneb alusel ja võtab vahetult vastu transpordivahenditelt tuleva koormuse (Mnt) **Teekate on tavaliselt valmistatud kõige kvaliteetsematest materjalidest.** *The surface course normally contains the highest quality materials.*

► asfaltbetoonkate, asfaltkate, munakivikate, mustkate, tsementbetoonkate, tuhkbetoonkate

teekatte defekt surface defect

Teekattel võib esineda erinevat tüüpi defekte. *Different types of defects can occur in the surface course.*

► löökauk, külmakerge, pikipragu, pragu, põikpragu, roobas, temperatuuripragu

teekatte helkur reflecting road stud, (Am) raised pavement marker

Tee telgjoonele paigaldati teekatte helkurid. *Reflecting road studs were installed along the centre line markings.*

teekatte märgised road markings

DEF teekattele kantud jooned, nooled, kirjad ja mud liikluskorralduseks vajalikud kujutised (Mnt) **Teekatte märgiseid on vaja uuendada.** *Road markings need to be renewed.*

teekitsend road narrowing

▶ teelaiend

teekuivendus road drainage

teelaiend road widening

Teelaiendid vähendavad veidi juhtide stressi. Road widenings slightly reduce driver stress.

▶ teekitsend

teelõik section, stretch , stretch of road

teemärgistusvärv (Br) road paint, (Am) stripping paint

DEF teekatte märgistamiseks kasutatav värv (Mnt)

teenindusjaam service station

DEF vähemalt ühe kinnise teeninduskohaga (remondiboks, pesula, jms.) teenindusettevõtte, kus osutatakse autokasutajatele vajalikke teenuseid ning müüakse varuosi ja määrdeaineid, vahel ka mootorikütust (Mnt)

teeninduskohamärk service sign

DEF liiklusmärk, mis osutab mingi teeninduse asukohta (Mnt)

tee number road number

DEF teele omistatud süsteemne järjekorranumber registris või loetelus (Mnt)

teepeenar shoulder

DEF sõidutee serva ja mulde serva vahele katendi toetamiseks rajatav riba, mida võib kasutada peatumiseks ja erijuhtudel ka liiklemiseks (Mnt) ***Juht peatus teepeenral.** The driver stopped on the shoulder.*

▶ kindlustamata teepeenar, kindlustatud teepeenar

teepiire barrier

DEF ohutuse huvides piki kõrge mulde serva kulgev või liiklussuundade eraldamiseks või sõidukite ja jalakäijate liikluse eraldamiseks rajatud tarind (Mnt)

▶ kaitsepiire, pörkepiire

teeplaat (Br) paving slab, (Am) paving stone

DEF kivi- või betoonplaat, mida kasutatakse teekatte ehituseks (COLAS)

teepäraldis street furniture

DEF teeliikluse korrastamise ja julgestamise vahend (Mnt) **Teehoole põhimaanteel hõlmas tänavavalgustuspostide ja teiste teepäraldiste värvimist.** *Maintenance activities on the main road included painting lighting columns and other street furniture.*

teeremont roadworks

DEF tee-elementide kulumise ja kahjustuste kõrvaldamine tee klassi muutmata, mille tulemuseks on tee-elementide esialgne tehniline seisund (Mnt) **Teeremonti tesotatakse tiptunnivälisel ajal.** *Road works will take place during off-peak hours.*

teerull roller

DEF teedemasin, millega tihendatakse pinnast, teekatte alust ja teekatet rullides

teesulg roadblock, road closure

Teesulg kestab ühe päeva. *The road closure will be in place for one day.*

teetõrv tar

DEF kivisöe kuivdestilleerimisel saadav vedel sideaine, mida kasutatakse teekatte ehitamisel ja bituumeni naket suurendava lisandina (Mnt)

teeõli road oil

DEF meie põlevkiviõli vaakumdestillatsioonil raskeim jääkprodukt, mida kasutatakse pinnaste ja materjalide stabiliseerimiseks ning kruusatee tolmutõrjeks (Mnt)

teeäärne kohvik roadside cafe

telgjoon centre line

temperatuuripragu thermal crack

DEF temperatuuri järsul alanemisel tekkiv pragu (Mnt)

terasvõrk steel reinforcing netting

Katendisse paigaldatakse terasvõrk, et vähendada aluse kandevõime kaotusest põhjustatud katte pragunemist. Steel reinforcing netting is installed in pavements to reduce reflection cracking.

T-kujuline ristmik T-junction

DEF samatasandiline kolmekülgne ristmik, kus üks teedest liitub teisega (Mnt)

tollitee = tasuline tee

trammipeatus tram stop

trammitee tramway

trompetristmik trumpet interchange (argos: pasun)

DEF eritasandiline kolmekülgne ristmik, kus üks tee liitub teisega ligikaudu täisnurga all ja mis võimaldab rampide kaudu igalt harult teisele siirduda (Mnt)
Trompetristmik on kõige traditsioonilisem eritasandiline ristmik. A trumpet interchange is the most traditional grade separated junction.

truup (Br) culvert, (Am) small bridge

DEF ümara või kandilise ristlõikega torukujuline rajatis raud- või maantee muldes vee või loomade tee alt läbi juhtimiseks (Mnt)

tsementbetoonkate cement concrete pavement

DEF tsementbetoonsegust kate (Mnt)

tugimaantee basic road

DEF magistraaltee, mis ühendab linna omavahel ning linna põhimaanteeaga (Mnt)
Räpina sild asub Võru-Räpina tugimaanteel. Räpina bridge is located on Võru-Räpina basic road.

► kõrvalmaantee, põhimaantee

tuhkbetoonkate ash concrete surface

DEF tuhkbetoonsegust kate (Mnt)

tuletõrjehüdrant fire hydrant

tunnel tunnel

DEF allmaakäik jalg-, raud- või maantee, veejuhtme, kaablite, torustike vms tarvis; otstarbe järgi eristatakse liiklus- ja hüdrotehnilisi tunneleid (Mnt)

► käigutunnel, ökotunnel

tunnusmärk special sign**tupiktee** no through road, cul-de-sac, dead-end road

DEF tee, mis on liikluseks avatud vaid ühest otspunktist (Mnt)

tupiktänav cul-de-sac, dead-end street**turismiobjekt** tourist attraction**tõkkepuu** barrier

DEF seadis sõidukite ja/või jalakäijate liikluse tõkestamiseks (Mnt)

► automaattõkkepuu

tähiskoonus traffic cone

DEF plastmassist koonus, mida kasutatakse ala märgistamiseks, kus teostatakse teetöid (COLAS)

tähispost marker post, sign post

DEF valgustpeegeldava elemendiga varustatud post mulde servas; tähispostide rida loob sõidukijuhile selge ettekujutuse tee kulgemisest (Mnt)

täitematerjal aggregate

DEF betooni, mördi, valuasfaldi vms. koostisse kuuluv inertne materjal, mis ei moodusta segus kandvat skeletti (Mnt)

tänav street

DEF linnas või asulas sõidukite ja/või jalakäijate liiklemiseks mõeldud rajatis (Mnt)

► jalgtänav, jaotustänav, kaksiktänav, kõrvaltänav, külatänav, linnatänav, magistraaltänav, põhitänav, tupiktänav, veotänav, ühissõidukitänav

tänaval parkimine on-street parking

tänavaremont street repairs

tänavavalgustus street lighting

DEF süsteem tee sõiduosa või tänava kõnnitee ja sõiduosa valgustamiseks pimedal ajal (Mnt)

ujuksild = pontoonsild

ulukiriste animal crossing

valgustamata tee unlit road

Õnnetus juhtus valgustamata teel. *The accident occurred on an unlit road.*

vasakpöörderada (Br) filter lane, (Am) left turn lane

veejuhe (Br) aqueduct, (Am) water pipeline

DEF silla- või estakaaditaoline ehitis veejuhtme (toru või renni) viimiseks üle oru, mäelõhe, jõe, tee vms. (Mnt)

veotänav truck route

DEF tööstus- ja laovaldusi kõrgema liigi tänavatega ühendav tänav (Mnt)

verstapost landmark, milestone

viadukt viaduct, (Br) flyover, (Am) overpass

DEF ühe- või mitmeavaline rajatis, mida mööda tee kulgeb üle kuivamaa takistuse (ristuva tee, raudtee, kodu- või metsloomade liikumistee, jalgratta- ja jalgtee jms) ja millel on vähemalt üks puhas ava pikkusega 3,0 m või rohkem (Ts)

vilkuv tuli flashing light

kollane vilkuv tuli flashing yellow light, (Br) flashing amber light; **roheline vilkuv tuli** flashing green light

vöötrada zebra crossing

DEF tähistab reguleerimata ülekäigurada või niisugust reguleeritavat ülekäigurada, kus foori ei kasutata ööpäev läbi (Le)

õueala home zone

DEF õueala all mõistetakse vastavalt «Liiklusseaduse» § 4 lõikele 6 jalakäijate ja sõidukite üheskoos liiklemiseks ettenähtud teed, mis on tähistatud vastavate liiklusmärkidega (Le) **Õueala on elutänav, kus sõidukitel ja jalakäijatel on võrdsed õigused.** *A home zone is a residential street where equal priority is given between vehicles and pedestrians.*

äärejoon edge marking, edge line

Tee kulunud äärejooned uuendatakse. *The worn edge lines along the road will be renewed.*

äärekivi (Br) kerbstone, (Am) curbstone

ökotunnel ecoduct

DEF tunnel metsloomade käiguradade tee alt läbi juhtimiseks (Mnt)

ühekordne pidevjoon single solid line

DEF ühekordne pidevjoon eraldab ohtlikus kohas suunavööndeid teel, millel on kaks sõidurada, ja sõiduradasid pärisuunavööndis; piirab sõiduteel alasid, millest üle sõita ei tohi; tähistab parkimiskohti; tähistab sõidutee äärt teel, mis ei ole kiirtee; eraldab jalgratta- ja jalgteel jalgrataste liikluse jalakäijate liiklusest (Le)

ühendustee link road

DEF samatasandilise ristmiku koosseisu kuuluv iseseisev teeosa, mis võimaldab ühelt lõikuvalt teelt siirduda teisele (Mnt)

üherajaline sõidutee single lane, single track road

DEF tee, kus korraga ühes suunas mahub sõitma vaid üks sõiduk (Mnt) **Juht peatus üherajalise sõidutee serval, et lasta vastutulev auto läbi.** *The driver pulled over on a single-track road to give the oncoming car passage.*

► kaheajaline sõidutee, mitmerajaline sõidutee

ühesuunaline tee one-way road

DEF tee, kus on lubatud ainult ühesuunaline liiklus **Ühesuunaline tee muutub kahe-suunaliseks.** *A one-way road becomes a two-way road.*

► kahe-suunaline tee

ühe sõiduteega maantee (Br) single carriageway road, (Am) undivided highway

DEF ilma sõiduradu eraldavate ribade või saarteta sõidutee (PIARC) **Suurim lubatud kiirus ühe sõiduteega maanteel on 100 km/h.** *Maximum speed limit for a single carriageway is 100 km/h.*

► kahe sõiduteega maantee

ühetasandiline ringristmik single-level roundabout

ühissõidukirada transit lane

DEF ühissõidukiraja all mõistetakse vastavalt «Liiklusseaduse» § 4 lõikele 7 sõidutee osa, mis on ette nähtud liiklemiseks sõiduplaani kohaselt sõitvale bussile ja trollile, samuti sõitjaid vedavale taksole. Ühissõidukirada tähistatakse vastavate liiklusmärkide või teekattemärgistega (Le)

► bussirada

ühissõidukitänav transitway

DEF ainult või peamiselt ühissõidukite- ja kergliikluseks mõeldud tänav (Mnt)

üldkasutatav tee = avalikult kasutatav tee

ümbersõidutee bypass

DEF sõiduteelõik linna või küla servas, mis võimaldab läbivliiklusel linnast või külast mööda sõita (PIARC) **Ümbersõidutee on vähendanud liiklusummikuid kesklinnas.** *The bypass has reduced traffic congestion in the town centre.*

ümbersõit (Br) diversion, (Am) detour

DEF asulast, remondilõigust või ajutisest teesulust möödasõiduks ette nähtud tee (Mnt) **Ümbersõit pikendab sõiduaega vähemalt 30 minuti võrra.** *The diversion is expected to add at least 30 minutes to the journey.*

INDEKS EESTI-INGLISE TEEDE JA TÄNAVATE SÕNASTIKULE

acceleration lane kiirendusrada
access street juurdepääs
additional lane lisarada
advance direction sign eelviit
aggregate täitematerjal
alley kõrvaltänav
amber light kollane tuli
animal crossing ulukiriste
aqueduct veejuhe
arch bridge kaarsild
arterial road magistraaltee
arterial street magistraaltänav
ash concrete surface tuhkbetoonkate
asphalt asfalt, bituumen
asphalt concrete pavement asfaltbetoonkate
asphalt concrete surfacing asfaltbetoonkate
asphalt pavement asfaltkate
asphalt surfacing asfaltkate
automatic barrier automaattõkkepuu
back street kõrvaltänav
barrier teepiire, tõkkepuu
basic road tugimaantee
beltway ringtee
bend kurv
bicycle lane jalgrattarada
bicycle path jalgrattatee
bike signal jalgrattafoor
binder course binderkiht
bitumen bituumen
bitumen-gravel mustkate
black ice must jää
branch from intersection ristmiku haru
bridge sild
broken line katkendjoon
built-up area asula
built-up road asulasisene tee
bus lane bussirada
bus shelter bussiootekoda

bus stop bussipeatus
bypass ümbersõidutee
bystreet kõrvaltänav
camping site kämping
car park parkimisplats
carriageway sõidutee
carriageway width sõidutee laius
cement concrete pavement tsementbetoonkate
central reservation eraldusriba
central reserve eraldusriba
centre line telgjoon
chippings killustik
chuckhole roobas
city street linnatänav
clay savi
climbing lane lisarada tõusul
cloverleaf interchange ristikheinristmik
cobble pavement munakivikate
collector road kogujatee
continuous line pidevjoon
controlled crossing reguleeritud raudteetülesõidukoht
country road külavahetee
course kiht
crack pragu
crash barrier põrkepiire
crawler lane lisarada tõusul
crossroads ristmik
crushed stone killustik
cul-de-sac tupiktee, tupiktänav
culvert truup
curbstone äärekivi
curve kurv
cycle lane jalgrattarada
cycle signal jalgrattafoor
cycle track jalgrattatee
cyclist jalgrattur
dead-end road tupiktee
dead-end street tupiktänav
deceleration lane aeglustusrada
detour ümbersõit
diamond interchange rombristmik
directional island eraldussaar
direction sign juhatusmärk
dirt road katteta tee

distributor road kogujatee
distributor street jaotustänav
ditch kraav
diversion ümbersõit
divided highway kahe sõiduteega maantee
divided street kaksiktänav
dividing line eraldusjoon
double solid line kahekordne pidevjoon
drain sadevete restkaev
draining course drenkiht
drive sissesõidutee
driver juht
driver's license juhiluba
driveway sissesõidutee
driving licence juhiluba
dropped curb allalastud äärekiivi
dropped kerb allalastud äärekiivi
dual carriageway kahe sõiduteega maantee
earth pinnas
ecoduct ökotunnel
edge line äärejoon
edge marking äärejoon
embankment muldkeha
entrance ramp pealesõit
entry slip road pealesõit
E-road euromaantee
E-route euromaantee
Estonian Road Administration Maanteeamet
Euro road euromaantee
exit ramp mahasõit
exit slip road mahasõit
extension pikendus
extra lane lisarada
facility rajatis
filter lane vasakpöörderada
fire hydrant tuletõrjehüdrant
flashing light vilkuv tuli
flexible pavement elastne katend
floating bridge pontoonsild
flyover viadukt
footbridge jalgteesild
footway jalgtee, kõnnitee
footway and cycleway jalg- ja jalgrattatee
forestry road metsatee

free draining layer drenkiht
freeway kiirtee
frost heave külmakerge
frost-resistant course külmakaitsekiht
frost-resistant layer külmakaitsekiht
gas station tankla
glass beads klaashelmed
glazed frost jäide
glaze ice must jää
grader teehöüvel
grade-separated interchange eritasandiline ristmik
gradient kalle
gravel road kruusatee
green light roheline tuli
ground pinnas
guard rail põrkepiire
guide sign osutusmärk
gutter rentsel
hard shoulder kindlustatud teepeenar
high-speed road kiirtee
high street peatänav
highway maantee
home zone õueala
ice film jäide
ice road jäätee
inflexible pavement jäik katend
intermediate course binderkiht
intersection ristmik
intersection leg ristmiku haru
IRI (international roughness index) IRI-arv
kerbstone äärekivi
landmark verstapost
lane sõidurada
lane divider sõiduradade eraldusjoon
lane line sõiduradade eraldusjoon
lane markings sõiduradade märgistus
lay-by puhkekoht
layer kiht
left turn lane vasakpöörderada
level crossing samatasandiline ristmik
level crossing raudteeülesõidukoht
link road ühendustee
local road kohalik tee
longitudinal crack pikipragu

long-stay parking pikaajaline parkimine
loose chippings lahtine killustik
main road põhimaantee
main road peatee
main street peatänav, põhitänav
manhole kanalisatsioonikaev
manhole cover kanalisatsioonikaevu kaas
marker post tähispost
maximum speed limit suurim lubatud sõidukiirus
median eraldusriba
milestone verstapost
motorist mootorsõidukiit
motor vehicle mootorsõiduk
motorway kiirtee
mountain road mägittee
multi-lane carriageway mitmerajaline sõidutee
multi-lane roadway mitmerajaline sõidutee
multiple pile-up ahelavarii
national road riigimaantee
non-built up road asulaväline tee
no through road tupiktee
one-way road ühesuunaline tee
on-street parking tänaval parkimine
open crossing reguleerimata raudteeülesõidukoht
operations teehoole
orbital ringtee
overpass viadukt
overtaking lane möödasõidurada
parking parkimine
parking area parkimisala
parking bay parkimistasku
parking lane parkimistrada
parking lot parkimisplats
parking space parkimiskoht
passing lane möödasõidurada
passing place möödumiskoht
paved road kattega tee
paved road sillutatud tee
pavement katend, kõnnitee
paving slab teeplaat
paving stone teeplaat
pedestrian jalakäija
pedestrian area jalakäiguuala
pedestrian bridge jalgteesild

pedestrianised street jalgtänav
pedestrian island ohutussaar
pedestrianized street jalgtänav
pedestrian path jalgte
pedestrian signal jalakäijafoor
pedestrian tunnel käigutunnel
pedestrian underpass käigutunnel
pedestrian zone jalakäiguala
permanent traffic sign alaline liiklusmärk
petrol station tankla
picnic site piknikukoht
pontoon bridge pontoonsild
pothole lõõkauk
private road eratee
prohibitive sign keelumärk
protective course kaitsekiht
public highway avalikult kasutatav tee
public road avalikult kasutatav tee
queuing lane ooterada
radial street radiaaltänav
railroad bridge raudteesild
railroad crossing samatasandiline ristmik
railway bridge raudteesild
raised pavement marker teekatte helkur
ramp ramp
red light punane tuli
reflecting road stud teekatte helkur
regulation sign kohustusmärk
residential area elurajoon
residential street elutänav
rest area puhkekoht
reversible lane muutsuunaliiklusega sõidurada
right-of-way sign eesõigusmärk
rigid pavement jäik katend
ring road ringtee
road maantee, tee
roadblock teesulg
road bridge maantee-sild
road closure teesulg
road drainage teekuivendus
road junction liiklussõlm
road management teehoid
road markings teekatte märgised
road narrowing teekitsend

road number tee number
road oil teeõli
road paint teemärgistusvärv
road pavement teekate
roadside cafe teeäärne kohvik
road sign liiklusmärk
road surface teekate
road user tee kasutaja
roadway sõidutee
road widening teelaiend
roadworks teeremont
roller teerull
roundabout ringristmik
rural road külavahetee
rut roobas
safety barrier kaitsepiire
safety island ohutussaar
salt sool
sand gritter liivapuistur
sand spreader liivapuistur
secondary road kõrvalmaantee
section teelõik
separation island eraldussaar
service sign teeninduskohamärk
service station teenindusjaam
short broaken white line lühikeste kriipsudega katkendjoon
short-stay parking lühiajaline parkimine
shoulder teepeenar
side road kõrvaltee
side street kõrvaltänav
sidewalk kõnnitee
signal post fooripost
sign giving orders kohustusmärk
sign post tähispost
single carriageway road ühe sõiduteega maantee
single lane üherajaline sõidutee
single-level roundabout ühetasandiline ringristmik
single solid line ühekordne pidevjoon
single track road üherajaline sõidutee
skid-resistance coefficient haardetegur
slope kalle
small bridge truup
snow bank lumevall
snow clearing lumetõrje

snowdrift lumehang
snow fence lumetõke
snowplough lumesahk
snowplow lumesahk
snow removal lumetõrje
soft shoulder kindlustamata teepeenar
soil pinnas
solid line pidevjoon
solid line with broken line pidev- ja katkendjoone ühend
special sign tunnusmärk
speed bump künnis
speed-change lane kiirusmuuterada
speed hump künnis
speed limit kiiruspiirang
stabilized shoulder kindlustatud teepeenar
staggered junction nihutatud harudega ristmik
state road riigimaantee
steel reinforcing netting terasvõrk
stop line stoppjoon
stopping lane peatumisrada
strategic road strateegiline maantee
street tänav
street furniture teepäraldis
street lighting tänavavalgustus
street repairs tänavaremont
stretch teelõik
stretch of road teelõik
stripping paint teemärgistusvärv
sub-base alus (katendi)
subgrade alus (tee)
subway käigutunnel
supplementary plate lisateadetetahvel
surface course teekate
surface defect teekatte defekt
surface water pinnavesi
suspension bridge ripsild
swing bridge avatav sild
tar teetõrv
taxi rank taksopeatus
temporary speed limit ajutine kiiruspiirang
temporary traffic sign ajutine liiklusmärk
temporary traffic signal ajutine foor
thermal crack temperatuuripragu
T-junction T-kujuline ristmik

toll bridge tasuline sild
toll road tasuline tee
tourist attraction turismiobjekt
traffic calming devices liikluse rahustamise võtted
traffic circle ringristmik
traffic cone tähiskoonus
traffic density liiklussagedus
traffic divider eraldussaar
traffic lane sõidurada
traffic light foor
traffic sign liiklusmärk
traffic signal foor
traffic signal light foorituli
tram stop trammipeatus
tramway trammitee
transit lane ühissõidukirada
transitway ühissõidukitänav
transverse crack põikpragu
travelled way sõidutee
truck route veotänav
trumpet interchange trompetristmik
trunk road magistraaltee
tunnel tunnel
turn pöördekoht
turning pöördekoht
turning lane pöörderada
two-lane carriageway kaheajaline sõidutee
two-lane roadway kaheajaline sõidutee
two-level junction kahetasandiline ristmik
two-way road kahe-suunaline tee
undivided highway ühe sõiduteega maantee
unlit road valgustamata tee
unmade road katteta tee
urban road linnatee
U-turn tagasipööre
vehicular traffic signal sõidukifoor
viaduct viadukt
village street külatänav
walkway jalgtee
warning sign hoiatusmärk
water pipeline veejuhe
wearing course kulumiskiht
winter road talitee
yellow flashing beacon kollase vilkuva tulega foor

yellow light kollane tuli
yield sign eesõigusmärk
zebra crossing vöötrada
zone ala
zone sign mõjualamärk

KOKKUVÕTE

Magistriprojekt koosneb teoreetilisest ja praktilisest osast. Teoreetiline osa käsitleb käesoleva sõnastiku koostamise põhimõtteid, sõnastiku kirjutamise käigus tekkinud probleeme ning analüüsib maantee sõnastikke, millega töö autoril oli võimalik tutvuda. Praktilise osa moodustab *Eesti-inglise teede ja tänavate sõnastik*.

Magistriprojekti käigus valminud sõnastik on mõeldud tavakasutajale ning sellest on kindalasti abi ka tõlkidele ja tõlkijatele, kuna maanteetermineid kasutatakse igapäevaelus suhteliselt tihti. Sõnastik annab kasutajale ülevaate peamistest teede ja tänavate liikidest ning teepäraldistest ja –rajatistest. Mõeldes tavakasutajale on sõnastikku lisatud definitsioone ja näitelauseid.

Sõnastik lähtub Eesti teoludest ning töö autor on proovinud leida vasteid, mis on Eesti tingimustes kõige täpsemad. Siinkohal oli palju abi Maanteeametist. Sõnastikust võib tõlkijatele ja tõlkidele abi olla ka eestikeelsete terminite leidmisel. Seetõttu on sõnastiku lõppu lisatud ingliskeelne indeks.

Magistriprojekti autor loodab, et sõnastikust on abi teekasutajatele, ajakirjanikele, riigiametnikele, tõlkijatele ja teiste erialade esindajatele.

KASUTATUD KIRJANDUS

AARoads Glossary. <http://www.aaroads.com/glossary.html>. 10.05.2005

Arizona Driver License Manual.

http://www.dot.state.az.us/mvd/mvdforms/documents/AZDriverLicenseManual_99-0117.pdf. 10.05.2005

Autonet. <http://www.autonet.ee/liiklus/>. 10.05.2005.

Chris's British Road Directory. <http://www.cbrd.co.uk/>. 10.05.2005.

Colas Bilingual Dictionary (Second edition) English-French. Colas, 2000.

Department for Transport. <http://www.dft.gov.uk>. 10.05.2005.

Dictionnaire Technique Routier/ Technical Dictionary of Road Terms (7th edition). PIARC Commission on Terminology, 1997.

Drivers Handbooks. <http://www.drivershandbook.com/handbooks/usa/>. 10.05.2005.

Eesti entsüklopeedia. Tallinn Eesti Entsüklopeediakirjastus, 1985-1999.

Eesti keele sõnaraamat. Eesti Keele Instituut. Eesti Keele Sihtasutus, 1999.

Elastsete teekatendite projekteerimise juhend (teine versioon).

http://www.mnt.ee/atp/failid/projekt_juh/el_katendite_juhend_variant_2.pdf. 10.05.2005.

Eritasandilised ristmikud. <http://web.starman.ee/harri2/ptk5.3-5.4.htm>. 10.05.2005.

Federal Highway Administration. <http://www.fhwa.dot.gov/index.html>. 10.05.2005.

Geometric Design. <http://www.tfrc.gov/safety/00-0676.pdf>. 10.05.2005.

How Traffic Signals Work. http://www.lasvegasnevada.gov/858_961.htm. 10.05.2005.

Kaal, Tiit ja Pertens, Sven. Tie- ja liikennealan sanasto/Teede- ja liikluse alane sõnastik. Tielaitos Tuotannon palvelukeskus Eesti Maanteeamet, 1993.

Kaldas, Aleksander. Maanteehoiu oskussõnastik (valmimisel).

Know Your Traffic Signs. Department for Transport. London TSO, 2004.

Koger, Lauri. Liikluseeskiri: kommenteeritud väljaanne. Tallinna Raamatutrükikoda, 1999.

Liikluseeskiri. Vabariigi Valitsuse 2. veebruari 2001. a määrus nr 48.

<https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=72677>. 10.05.2005.

Maanteeamet. <http://www.mnt.ee>. 10.05.2005.

Minnesota Asphalt Pavement Association. <http://www.asphaltisbest.com/links.asp>. 10.05.2005.

New York State Consolidated Laws: Vehicle & Traffic.
http://www.skatecity.com/nyc/law/ny/vt_7a1.html. 10.05.2005.

Oklahoma Driver's Manual. http://www.dps.state.ok.us/dls/pub/Driver_Manual_D.pdf. 10.05.2005.

Oxford Advanced Learner's Dictionary (7th edition). Oxford University Press, 2005.

Pertens, Sven. Eesti-inglise ja inglise-eesti teedeala sõnastik. Riigi Maanteeameti Tehnokeskus, 1996.

Read Your Road: Every Highway User's Guide to Driving Safely.
http://safety.fhwa.dot.gov/media/read_road/index.htm. 10.05.2005.

Statutory Instrument 2002 No. 3113. The Traffic Signs Regulations and General Directions 2002. <http://www.hmso.gov.uk/si/si2002/20023113.htm>. 10.05.2005.

Tallinna tänavate liigitus tähestikulises järjekorras.
http://tallinn.ee/ametid/kommunaalamet/teed_tanavad/liigitus. 10.05.2005.

Teekattel esinevate defektide inventeerimisjuhend.
http://www.mnt.ee/atp/failid/Defektide_invent_juhend.pdf. 10.05.2005.

Teeleht 2, 2003. Maanteeameti väljaanne.

Teeleht 1, 2004. Maanteeameti väljaanne.

Teeleht 3, 2004. Maanteeameti väljaanne.

Teeseadus. <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=696444>. 10.05.2005.

Teetähistussüsteem ja selle rakendamise kord. Teede- ja sideministri 15. detsembri 1999. a määrus nr 71.

[http://trip.rk.ee/cgi-bin/thw?\\$\\$%7BBASE%7D=akt&\\$\\$%7BOOHTML%7D=rtd&ID='TSM_m_RTL_2000_17_222](http://trip.rk.ee/cgi-bin/thw?$$%7BBASE%7D=akt&$$%7BOOHTML%7D=rtd&ID='TSM_m_RTL_2000_17_222). 10.05.2005.

Tee seisundinõuded. Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17. detsembri 2002. a määrus nr 45. <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=230084>. 10.05.2005.

The Highway Code. Prepared by the Driving Standards Agency for the Department for Transport. TSO, 2002.

The Society for All British Road Enthusiasts. <http://sabre-roads.org.uk/>. 10.05.2005.

TxDot Glossary. <http://manuals.dot.state.tx.us/dynaweb/colcomun/glo>. 10.05.2005.

UK Highways Agency. <http://www.highways.gov.uk/trafficinfo/>. 10.05.2005.

Varantola, Krista. Dissecting a Dictionary.– EUROLEX 2004 Proceedings, Vol.II.

What Street Defects Look Like.

<http://www.nyc.gov/html/dot/html/motorist/potholephotos.html>. 10.05.2005.

WSDOT Pavement Guide. <http://training.ce.washington.edu/WSDOT/>. 10.05.2005.

SUMMARY

University of Tartu

Department of Germanic and Romance Languages and Literature

Mariko Veldi

EESTI-INGLISE TEEDE JA TÄNAVATE SÕNASTIK/ESTONIAN-ENGLISH DICTIONARY OF ROADS AND STREETS

Master's Project

2005

Number of pages: 66

The project focuses on road terminology, and consists of two parts – a theoretical and a practical part. The theoretical part provides an overview of the road dictionaries published in Estonia and abroad, and discusses issues related to the process of compiling the present glossary. The practical part is an Estonian-English Dictionary of Roads and Streets. The dictionary contains about 300 terms, including types of roads, intersections, bridges, types of traffic signs, traffic calming devices, road markings, traffic signals etc. The project concentrates on the road terms used in Estonia, and provides English equivalents for them. The dictionary has been compiled for non-specialists, and thus contains definitions and examples. An index (in English) has also been added to the dictionary.

Keywords: road terminology, types of roads, intersections, bridges, traffic calming devices, etc